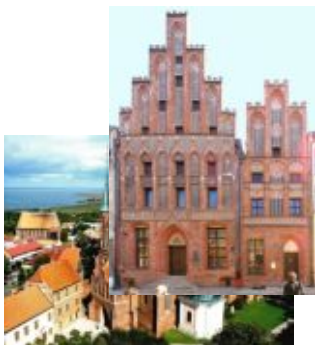

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY FROMBORK

Kwiecień 2008

Spis treści:

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY FROMBORK	5
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU	5
2.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	5
2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	9
2.3 TURYSTYKA.....	13
2.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	18
2.4.1. UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	18
2.4.2. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE	19
2.4.3. ZAGROŻENIA ZANIECZYSZCZENIA I ZNIKSZAŁCENIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO	21
2.5. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW.....	23
<i>Władanie gruntami.....</i>	23
2.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	24
2.6.1. SYSTEM KOMUNIKACJI	24
2.6.2. KANALIZACJA DESZCZOWA.....	24
2.6.3. OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW.....	25
2.6.4. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI	25
2.6.5. ELEKTROENERGETYKA	25
2.6.6. WODOCIĄGI I KANALIZACJA	26
2.6.7. CIEPŁOWNICTWO	28
2.6.8. GAZOWNICTWO.....	28
2.6.9. WŁASNOŚĆ NIERUCHOMOŚCI	29
ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA I GMINY ORAZ STAROSTWO POWIATOWE W BRANIEWIE WYDZIAŁ GEODEZJI KARTOGRAFII I NIERUCHOMOŚCI	30
2.6.10. OBIEKTY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	31
2.7. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	37
2.8. GOSPODARKA.....	40
2.8.1. PRACODAWCY	40
2.8.2. RYNEK PRACY.....	44
2.8.3. ROLNICTWO.....	45
ŹRÓDŁO: POWSZECHNY SPIS ROLNY	49
2.9. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW.....	49
2.10. SFERA SPOŁECZNA.....	50

2.10.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA TERENU	50
2.10.2. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	53
<i>Podmioty gospodarki narodowej</i>	63
2.10.3. GRUPY SPOŁECZNE WYMAGAJĄCE WSPARCIA	68
2.11. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	72
2.11.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA	72
III. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	74
3.1. WPROWADZENIE	74
<p>STRUKTURA KAŻDEGO Z OPISANYCH DZIAŁAŃ ZAWIERA SZEŚĆ ELEMENTÓW: NAZWĘ DZIAŁANIA. CEL DZIAŁANIA - PRZEDSTAWIA CO MA BYĆ REZULTATEM DANEGO DZIAŁANIA. UZASADNIENIE DZIAŁANIA. ZGODNOŚĆ DZIAŁAŃ Z DOKUMENTAMI STRATEGII WOJEWÓDZKIEJ, POWIATOWEJ I GMINNEJ. W TYM PUNKCIE ZAWARTO RÓWNIŻ ODNIIESIENIA DO DIAGNOZY STANU GMINY.</p>	
	75
<p>UCZESTNICY DZIAŁANIA - ZA UCZESTNIKÓW DZIAŁANIA PRZYJĘTO ORGANIZACJE ORAZ INSTYTUCJE, KTÓRE BĘDĄ REALIZOWAĆ DANE DZIAŁANIA. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA - JAKO PODSTAWOWE ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁAŃ PRZYJĘTO ŚRODKI POCHODZĄCE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO ORAZ EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO. UZUPEŁNIENIE TYCH ŚRODKÓW BĘDĄ STANOWIŁY INNE ŚRODKI FINANSOWE POCHODZĄCE ZARÓWNO Z BUDŻETU GMINY, ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ORAZ INNYCH PARTNERÓW.</p>	
	75
<p>BUDOWA I MODERNIZACJA URZĄDZEŃ DO ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW</p>	
	77
<p> <i>Czwarty cel strategiczny: Rozwój rolnictwa proekologicznego</i></p>	
	78
<p>BUDOWA I MODERNIZACJA URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W WODĘ I POBORU WODY..</p>	
	79
IV. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	93
4.1. SYSTEM MONITOROWANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	93
4.2. SPOSOBY OCENY PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	93
4.3. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	94
4.4. PUBLIC RELATIONS PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	94

WSTĘP

„Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork”, zwany dalej PRL, jest dokumentem planistycznym o charakterze operacyjnym, który opisuje planowane przedsięwzięcia samorządu gminnego na lata 2008 - 2015, współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Dokument powstał w 2004 roku w wyniku prac Zespołu ds. Rozwoju Lokalnego złożonego z przedstawicieli pracowników Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, Rady Miejskiej Gminy Frombork i doradców zewnętrznych. Program został poddany konsultacjom społecznym poprzez przedstawienie go do zaopiniowania organizacjom pozarządowym działającym na terenie gminy.

W okresie od października 2007 do kwietnia 2008 roku plan został zaktualizowany w oparciu o wytyczne zawarte w dokumentach strategicznych wyższego rzędu. Uaktualniono dane statystyczne wraz z informacjami dotyczącymi diagnozy bieżącej sytuacji miasta i gminy Frombork. Biorąc pod uwagę, że obowiązujący dotąd PRL powstał w 2004 roku, poddano weryfikacji cele i założenia strategiczne w nim zawarte dostosowując do realiów funkcjonowania samorządu w oparciu o bieżący stan prawny.

Dokument składa się z:

- określenia obszaru i czasu realizacji planu,
- analizy sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Frombork,
- określenia zadań dotyczących poprawy sytuacji w gminie Frombork,
- określenia i opisu zadań oraz projektów do zrealizowania w okresie wdrażania planu,
- opisu powiązań zadań oraz projektów w gminie Frombork z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu i województwa,
- określenia wskaźników osiągnięć planu,
- planu finansowego,
- opisu sposobu wdrażania planu,
- opisu sposobu monitorowania, oceny i komunikacji społecznej planu.

Podstawą opracowania planu była „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Frombork na lata 2008 - 2015”, „Studium Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Frombork”, „Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Frombork”, dane urzędu statystycznego, spisu powszechnego, Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, a także dokumenty strategiczne wyższego rzędu:

„Strategia Rozwoju Powiatu Braniewskiego na lata 2004 - 2015”, „Strategia Rozwoju Obszaru Gmin Nadzalewowych do 2020 roku” oraz „Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2007 - 2013”.

Ponadto PRL zgodny jest z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, takimi jak:

1. „Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015”;
2. „Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Województwa Warmińsko - Mazurskiego”;
3. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko - Mazurskiego”.

Przyjęto założenie, że w okresie realizacji planu może zajść konieczność dokonania zmian i uzupełnień, które będą wprowadzane na wniosek Burmistrza Miasta i Gminy Frombork uchwałami Rady Miejskiej we Fromborku.

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Frombork.

PRL będzie realizowany na terenie miasta i gminy Frombork.

PRL będzie realizowany w latach 2008 - 2015, czyli w okresie odpowiadającym nowemu okresowi programowania i aplikowania ze środków UE (2007 - 2013 + dwa lata na rozliczenie rozpoczętych projektów zgodnie z zasadą n+2).

II. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu.

2.1. Położenie, powierzchnia, ludność

Pod względem administracyjnym gmina miejsko - wiejska Frombork położona jest w północno - zachodniej części województwa warmińsko - mazurskiego, w powiecie braniewskim. Jej bezpośrednie otoczenie stanowią gminy zdominowane funkcjami produkcji rolnej: od wschodu gmina Braniewo, od południowego - wschodu gmina Płoskinia, od południowego - zachodu gmina Młynary i od zachodu gmina Tolkmicko (te dwie ostatnie przynależą administracyjnie do powiatu elbląskiego). Granicę północną gminy Frombork wyznaczają wody Zalewu Wiślanego.

Poprzez Zalew Wiślany funkcjonują połączenia wodne portu we Fromborku z Krynicą Morską, istnieje możliwość przywrócenia połączeń z Elblągiem

i Tolkmickiem. Możliwe są także połączenia poprzez granicę państwa z Kaliningradem i Bałtyjskiem. Obecnie są jednak zawieszane. Cieśnina Pilawska łączy wody Zalewu Wiślanego z Morzem Bałtyckim. Droga wodną Frombork posiada także połączenia z obszarem aglomeracji gdańskiej (alternatywnie poprzez rzeki Nogat lub Szkarpawę).

Pod względem geomorfologicznym tereny gminy Frombork położone są w strefie nadmorskiej, w makroregionie Pobrzeża Gdańskiego, na styku trzech mezoregionów:

- Równiny Warmińskiej (zasadnicza część miasta i gminy),
- Wybrzeża Staropruskiego (północna część miasta i gminy),
- Wzniesienia Elbląskiego (zachodni skrawek gminy w okolicach Krzywca i Krzyżewa) ¹.

W wielu opracowaniach Wybrzeże Staropruskie nazywane jest także Pobrzeżem Staropruskim, a od pewnego czasu Wzniesienie Elbląskie nazywane jest częściej Wysoczyzną Elbląską.

Tereny gminy Frombork należą do dzielnicy przyrodniczo - leśnej nazywanej Dzielnicą Elbląsko - Warmińską, a według podziału hydrograficznego znajdują się w dorzeczeniach rzek Baudy i Narusy, wpływających do Zalewu Wiślanego ².

Północna część gminy Frombork, a dokładniej wąski pas wybrzeża Zalewu Wiślanego (na całej długości gminy), znajduje się na obszarze objętym ochroną w ramach programu Natura 2000. „Jest to tzw. Obszar Zalew Wiślany o kodzie PLB 280010 o powierzchni 33.665,8 ha. Obejmuje on polską część płytkiego zalewu przymorskiego (średnia głębokość 2,3 metra, maksymalna - 4,6 metra), o wodzie słonawej, odciętego od Bałtyku Mierzeją Wiślaną. Zalew łączy się z Bałtykiem wąskim kanałem usytuowanym w rosyjskiej części zbiornika, przez który w czasie silnych sztormów następują wlewy wód morskich. Do polskiej części zalewu uchodzi szereg rzek, od strony zachodniej jest to parę ramion Wisły, z największym Nogatem, od wschodniej i południa rzeki Elbląg, Bauda i Pastęka, płynące z obszarów wysoczyznowych. Zalew charakteryzuje się bardzo szybkimi zmianami poziomu wody, dochodzącymi

¹ Nazwy jednostek fizjograficznych pochodzą z opracowania J. Kondrackiego, *Geografia fizyczna Polski*. PWN, Warszawa 1973.

² L. Mroczkiewicz, *Podział Polski na krainy i dzielnice przyrodnicze*. PWRiL, Warszawa 1952.

w ciągu dnia do 1,5 metra, następującymi pod wpływem wiatru. Przy brzegach Zalewu Wiślanego ciągną się rozległe pasy szuwarów, osiągające szerokość setek metrów. Najważniejsze obszary lęgowe ptaków na zalewie znajdują się w Zatoce Elbląskiej i w rejonie ujścia Pasłęki. Obszary najważniejsze dla ptaków niełęgowych – to strefa przybrzeżna rozciągająca się od Przebrna do ujścia rzeki Cieplicówki, Zatoka Elbląska oraz strefa przybrzeżna w okolicy ujścia Pasłęki. Znajduje się tu ostoja ptasia o randze europejskiej E14. Występuje tu co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz co najmniej 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Zagrożenia zdefiniowane dla obszaru to: koszenie trzciny, rybołówstwo, wędkarstwo, urbanizacja, odpady, ścieki – zanieczyszczenie, farmy wiatrowe, rozbudowa portów, transport okrętowy, infrastruktura sportowa i rekreacyjna, kempingi i karawaningi, żeglarstwo, zanieczyszczenie wód, tamy, wały, sztuczne plaże, regulowanie koryt rzecznych, zamulenie, powódzie, eutrofizacja”³.

Powierzchnia gminy miejsko – wiejskiej Frombork wynosi łącznie 12.670 ha, z czego powierzchnia obszaru miejskiego to 759 ha, a obszaru wiejskiego 11.911 ha.

Administracyjnie gmina Frombork podzielona jest na 11 sołectw.

Sołectwa w gminie Frombork	
Krzyżewo 14-530 Frombork tel. 0(55)2437330	Baranówka 14-530 Frombork tel. 0(55)2449109
Krzywiec 14-530 Frombork tel. 0(55)2449126	Nowe Sadłuki 14-530 Frombork tel. 0(55)2449160
Ronin 14-530 Frombork tel. 0(55)2437618	Wielkie Wierzno 14-530 Frombork tel. 0(55)2449112
Jędrychowo 14-530 Frombork tel. 0(55)2449147	Narusa 14-530 Frombork tel. 0(55)2437071
Biedkowo 14-530 Frombork tel. 0(55)2449779	Drewnowo 14-530 Frombork Tel.0 (55) 2449799

³ Opis obszaru zacytowany z opracowania „Pętla Żuławska – Międzynarodowa Droga Wodna e-70. Koncepcja programowo – przestrzenna. Prognoza wpływu na środowisko”. Biro Projektowo – Inżynierskie REDAN, Szczecin, Gdańsk 2007.

Sołectwa w gminie Frombork	
Bogdany	
14-530 Frombork	
Tel. 0 885 188 668	

Obecnie liczba mieszkańców Fromborka wynosi 2.478 osób, natomiast na terenach wiejskich zamieszkuje 1.330 osób (łącznie ludność miasta i gminy wynosi 3.808 osób)⁴. Na przestrzeni lat 2000 - 2007 obserwować można niewielkie zmiany liczby ludności. W ogólnej liczbie ludności nieznacznie przeważają kobiety.

Wskaźnik feminizacji w mieście wynosił 111 w roku 2000, 112 w roku 2003 i 2006. Dla gminy powyższy wskaźnik przedstawiał się następująco: 99 w roku 2000, 96 w roku 2003 i 95 w roku 2006.

Malejący wskaźnik feminizacji na wsi jest związany ze zmianami strukturalnymi, jakie dokonują się w polskim rolnictwie. Jednocześnie wzrost tego wskaźnika w mieście należy interpretować jako poprawę warunków bytowych w stosunku do warunków na wsi. Migracje ludności w zakresie przepływów pomiędzy miastem i wsią mają charakter marginalny, związany z indywidualnymi sytuacjami losowymi a nie wyraźną tendencją o charakterze ogólnospołecznym.

Saldo migracji w badanym okresie wykazywało nieznaczne odchylenia i wynosiło:

Tabela nr 1.

Rok	Saldo migracji w mieście w osobach	Saldo migracji w gminie w osobach
2000	5	11
2003	-3	4
2006	-13	9

Źródło: GUS - Bank Danych Regionalnych

Dane dotyczące przyrostu naturalnego na 1000 osób przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 2.

Rok	Przyrost naturalny w mieście	Przyrost naturalny na terenie gminy
2002	-3,2	3,8
2004	-2,4	-4,6
2006	1,2	0,0

Źródło: GUS - Bank Danych Regionalnych

⁴ Wg danych Urzędu Miasta i Gminy Frombork na dzień 27.12.2007 r.

2.2. Środowisko przyrodnicze.

Wysoczyzna Elbląska jest wyraźnie wyodrębnioną jednostką geograficzną odcinającą się na tle otaczających ją nizin krawędziami o stromych, dobrze widocznych w terenie spadkach (często mówi się, że ma formę „garbu” albo „guza”). Jest to wysoczyzna morenowa, o bardzo charakterystycznej rzeźbie i morfogenezie, zajmująca powierzchnię 450 km². Jednostka ta ma szereg cech dystynktywnych, które zdecydowały o jej wyodrębnieniu oraz o objęciu większości jej obszaru ochroną prawną poprzez ustanowienie parku krajobrazowego. Do tych cech zaliczamy przede wszystkim: promienisty układ cieków wodnych, wartościowy krajobraz kulturowy z relikami dawnych kompozycji zieleni wysokiej oraz niezwykle cenne kompleksy leśne, porastające przede wszystkim zbocza wysoczyzny. Cechą charakterystyczną lasów jednostki jest stosunkowo liczne występowanie w nich rzadkich na terenie Polski północnej gatunków roślin górskich i wyżynnych. Wysoczyzna Elbląska obejmuje swoim zasięgiem tylko niewielki skrawek gminy Frombork, w okolicach wsi Krzyżewo, Krzywiec i Jędrychowo.

Równina Warmińska wyraźnie odcina się od krawędzi Wysoczyzny Elbląskiej, różnica wysokości między jej dnem a górną krawędzią wysoczyzny waha się od 80 do 120 metrów, co wpływa na powstanie wielu pięknych punktów i ciągów widokowych. Powierzchnia równiny wynosi 642 km², ma ona kształt niecki o szerokim i płaskim dnie dochodzącej do Wzniesień Górowskich (Stabłak, na wschodzie), Wysoczyzny Pojezierza Łąskiego (na południu) i do Pobrzeża Staropruskiego (na północy). Obszar jednostki po wycofaniu się lądolodu Skandynawskiego obfitował w zagłębienie wypełnione wodami roztopowymi i z podsiąku gruntowego, które utworzyły liczne jeziora i oczka wodne. Z czasem wiele z nich pozarastało zamieniając się w charakterystyczne dla tej jednostki torfowiska; jedno z największych znajduje się w okolicach Biedkowa w gminie Frombork. Gleby równiny uznaje się za bardzo urodzajne, mało ustępujące glebom Żuław Wiślanych, co było podstawą rozkwitu rolnictwa w tej krainie na przestrzeni wieków. Użytkom rolnym towarzyszą znacznych rozmiarów kompleksy lasów mieszanych, z przewagą: dębów, lipy, brzozy brodawkowatej, a poza tym występuje w nich też klon pospolity, grab, jesion wyniosły, leszczyna itp. Z iglastych najczęściej spotyka się świerk pospolity i modrzew europejski. Tereny gminy Frombork w większości położone są na obszarze Równiny Warmińskiej (ca 90 %).

Wybrzeże Staropruskie (zwane także Pobrzeżem Staropruskim) jest mezoregionem fizjograficznym w północnej Polsce, ciągnącym się od Fromborka

do granicy państwa (i dalej po ujście Pergoły w Obwodzie Kaliningradzkim). W granicach naszego kraju mieści się 100 km² tej jednostki. Wybrzeże Staropruskie ma charakter równiny akumulacyjnej w strefie nadmorskiej Zalewu Wiślanego z przewagą piasków i pyłów humusowych oraz utworów mułowo - torfowych. Wśród zbiorowisk leśnych przeważają tu łągi.

Większość obszaru gminy znajduje się w zlewniach rzeki Baudy (dopływy – Lisi Parów i Wierzenka z Czerwonym Rowem) i Narusy, wpływających bezpośrednio do Zalewu Wiślanego.

Średnia głębokość Zalewu Wiślanego wynosi 2 m w granicach gminy, przy głębokości maksymalnej 3-3,5 m.

Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego na terenie gminy charakteryzuje się:

- akumulacją materii, w tym zanieczyszczeń w dolinach rzecznych i jej tranzyt w kierunku Zalewu Wiślanego,
- parowaniem wody z dużej powierzchni terenów leśnych i gruntów rolnych o podłożu gliniastym i ilastym (nieprzepuszczalnym dla wody) oraz powierzchni mokradł Zalewu Wiślanego, lokalnych stawów i starorzeczy.

Wpływ Zalewu Wiślanego na środowisko przyrodnicze gminy Frombork dokonuje się poprzez:

- rozwój morfologiczny strefy brzegowej, podpiętrzanie wód powierzchniowych (m.in. cofka na rzekach Baudzie i Narusie oraz rowach) w wyniku piętrzenia wód Zalewu Wiślanego (różnica 210 cm, od 70 cm ppm do 140 cm ppm; zasilanie wodami morskimi Zalewu Wiślanego przez Cieśninę Pilawską wynosi 17 km³, przy dopływie wód lądowych 3,6 km³),
- wlewy zasolonych wód do Zalewu Wiślanego szczególnie w okresie sztormów,
- współzależność poziomu wody w Zalewie Wiślanym i wód podziemnych w obszarze nadzalewowej równiny akumulacyjnej,
- ingresję zasolonych wód do wód podziemnych i w efekcie wzrost zawartości w nich chlorków, szczególnie w obszarze nadzalewowej równiny akumulacyjnej.

Położenie miasta i gminy Frombork w strefie nadmorskiej sprawia, że następuje przenikanie klimatycznego oddziaływania Zalewu Wiślanego i morza w głąb lądu, z czym wiąże się:

- bryza morska, która dociera w głąb lądu na odległość większą niż kilkanaście kilometrów i występuje około 25 dni w roku w półroczu wiosenno-letnim,
- silne wiatry – we Fromborku 66 dni w roku z wiatrem powyżej 10 m/s; średnia prędkość wiatru wynosi 5,3 m/s; mały udział cisz – około 2 %,
- rozprzestrzenianie się aerozolu morskiego, szczególnie przy wiatrach północno - zachodnich przy prędkości 4-8 m/s, wyczuwalna jest duża zawartość jodu w powietrzu.

Średnie dzienne usłonecznienie w czerwcu wynosi 8,8 godzin i należy do największych w kraju.

Zasoby środowiska przyrodniczego stanowią:

- lasy – o bardzo dużych potencjałach faunistycznych, florystycznych oraz produkcji tlenu i regeneracji powietrza i retencji wody; zajmują one około 21,2 % powierzchni lądowej gminy,
- szuwary i zarośla – o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym i retencji wody oraz średnim potencjale produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- łąki cenne przyrodniczo – o dużym potencjale faunistycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody,
- starorzecza, stawy i mokradła – o dużym i średnim potencjale faunistycznym, florystycznym oraz bardzo dużym potencjale retencji wody,
- duże tereny gleb torfowych i mułowo - torfowych w północnej części gminy o bardzo dużym potencjale retencji wody,
- kompleksy gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym, które zajmują około 44 % powierzchni gruntów rolnych; grunty w IV klasie bonitacyjnej o średnim potencjale rolniczym zajmują około 43 % powierzchni gruntów rolnych.

W gminie Frombork występują następujące obszary złóż kopalin:

- żwir -między miejscowościami Krzywiec - Krzyżewo,
- piasek – na południe od Drewnowa oraz na wschód od terenów inwestycyjnych Fromborka. Należy jednak zwrócić uwagę, że nie mogą one

być eksploatowane ze względu na ich występowanie w Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy.⁵

Wody powierzchniowe:

- Rzeką Bauda jest największą rzeką wypływającą z Wysoczyzny Elbląskiej. Jej długość sięga 59 km, z czego około 21,2 km dolnego odcinka znajduje się w powiecie braniewskim. Zlewnia rzeki o powierzchni 361,1 km² charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą, od pagórkowatej w górnym biegu do falistej, a nawet płaskiej w dolnym biegu rzeki. Niemal na całej długości rzeka płynie głęboką doliną o stromych stokach. Uchodzi do Zalewu Wiślanego na północ od Fromborka. Średni przepływ w profilu ujściowym wynosi 2,7 m³/s. Główne dopływy Baudy to: Gardyna, Dzikówka, Okrzejka i dopływ spod Ogrodnik. Największym dopływem Baudy jest Dzikówka o długości 21,7 km. Do Młynar rzeka prowadzi wody w II klasie, a dalej aż do ujścia – w III klasie czystości.
- Rzeką Narusa wypływa z Wysoczyzny Elbląskiej i uchodzi do Zalewu Wiślanego w okolicy Fromborka. Jej długość wynosi 13,2 km. Zlewnia rzeki o powierzchni 43,5 km² charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą, od pagórkowatej w górnym biegu do falistej w dolnym biegu rzeki. Średni przepływ w profilu ujściowym nie przekracza 0,3 m³/s⁶.

Prowadzony jest monitoring regionalny rzek Baudy i Narusy. Poza tym w ramach monitoringu Zalewu Wiślanego prowadzona jest obserwacja tych rzek na stanowiskach ujściowych.

Zalew Wiślany ze względu na niekorzystne cechy naturalne (duża powierzchnia, mała głębokość) jest wyjątkowo podatny na eutrofizację. Podczas intensywnego falowania dochodzi do podrywania osadów dennych, co powoduje uruchomienie zdeponowanych w osadach dennych zanieczyszczeń i zmniejszenie przejrzystości wód. Związki biogenne wnoszone przez dopływy, spływy obszarowe i pochodzące z punktowych źródeł zanieczyszczeń łącznie z zanieczyszczeniami z osadów dennych powodują utrzymywanie się żywności zbiornika na wysokim poziomie. Ocena stopnia redukcji zanieczyszczeń w zalewie

⁵ M. Hoffmann, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Frombork, Elbląg 2002

⁶ Program ochrony środowiska powiatu braniewskiego na lata 2004 – 2007, Północno-Wschodni Oddział Polskiego Towarzystwa Inżynierii Ekologicznej - Suwałki - 87/5663745, s. 33-34

jest trudna ze względu na skomplikowane procesy mieszania i wymiany wód, jednak dzięki zrealizowanym dotychczas inwestycjom w zakresie gospodarki ściekowej wymiernym efektem jest znaczna poprawa stanu sanitarnego wód Zalewu Wiślanego.

Wody podziemne

Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i przemysłu. Pobierana woda jest używana na potrzeby gospodarki komunalnej, rolnictwa, leśnictwa oraz na cele produkcyjne. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę w gminie Frombork jest czwartorzędowe piętro wodonośne.

Istnieje duża możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych występujących w gminie Frombork. Występują tu złoża wody o średniej zasobności.

2.3 Turystyka

Obszar miasta i gminy Frombork jest niezwykle atrakcyjny turystycznie. Decyduje o tym nie tylko malownicze położenie i opisane powyżej walory przyrodnicze, ale również ciekawe zabytki, w szczególności związane z Mikołajem Kopernikiem, który przebywał i pracował w mieście w latach 1510 - 1543.

Na terenie gminy istnieje wiele możliwości uprawiania turystyki, w tym turystyki aktywnej. Wody Zalewu Wiślanego są wykorzystywane w celach wypoczynku na plaży, jak również na potrzeby uprawiania sportów wodnych, w tym żeglarstwa. Istnieje możliwość korzystania z odkrytego basenu kąpielowego na terenie Fromborka.

Będąc we Fromborku można skorzystać z rejsów po Zalewie Wiślanym do Krynicy Morskiej.

Na terenie gminy wytyczonych jest szereg dróg rowerowych, którymi można dotrzeć do najciekawszych miejsc.

Niewątpliwą atrakcją turystyczną jest szlak kolejowy wzdłuż Zalewu Wiślanego (niestety niewykorzystany z powodu zawieszenia regularnych połączeń kolejowych na tej trasie).

Ponadto we Fromborku organizowanych jest wiele imprez kulturalnych i rozrywkowych. Należą do nich: Międzynarodowy Festiwal Organowy, Przegląd Piosenki Żeglarskiej, Dni Fromborka, Regaty Żeglarskie o Bursztyn Miasta

Kopernika, Międzynarodowe Regaty Fromborska Jesień, plenerowe spektakle teatralne w zabytkowej przestrzeni Wzgórza Katedralnego, odpust z okazji Święta Wniebowzięcia NMP oraz Międzynarodowy Turniej w Warcabach Klasycznych.

Imprezy te wpisały się już na stałe do kalendarza kulturalnego tego regionu Warmii i Mazur. Przyciągają wiele publiczności i mają swoich gorących zwolenników.

Najważniejszą jednak atrakcją jest Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku. W skład kompleksu muzealnego wchodzi Wzgórze Katedralne należące do zabytków najwyższej klasy. Zostało uznane za Pomnik Historii ustanowiony Rozporządzeniem Prezydenta RP jako jedyny obiekt na terenie województwa warmińsko - mazurskiego. Wielokrotnie niszczone i przebudowywane zachowało podstawowe elementy średniowiecznego założenia architektonicznego. Wiele zgromadzonych zabytków wspaniałej przeszłości przyciąga do Fromborka ludzi z całego świata. Udostępniane są zwiedzającym liczne obiekty oraz ekspozycje i wystawy.

Bazylika Katedralna pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Andrzeja Apostoła - najstarsza budowla fromborskiego wzgórza. Zbudowana w latach 1329 - 1388. Posiada kilka przybudówek, w tym dwie kaplice: św. Jerzego (tzw. Kaplica Polska) - powstała ok. 1500 r., Zbawiciela (zwana kaplicą Szembeka) - barokowa z 1735 r. Katedra warmińska jest budowlą gotycką, halową, trójnawową o długości około 97 m szerokości od 12 m (prezbiterium) do 22 m (główny korpus) i wysokości od posadzki do zwornika sklepienia 16,5 m. Najważniejsze zabytki w Katedrze to:

- a) późnogotycki poliptyk (do połowy XVIII w. ołtarz główny), fundowany w 1504 r. przez biskupa Łukasza Watzenrode, wuja Mikołaja Kopernika,
- b) kamienny portal w kruchcie zachodniej z XIV w.,
- c) malowane epitafium kanonika Bartłomieja Boreschowa powstałe po 1426 r.
- d) krucyfiks z końca XV w. w łuku tęczowym,
- e) fragmenty stalli gotyckich w prezbiterium,
- f) gotyckie płyty nagrobne,
- g) prospekt organowy z 1683 r.
- h) epitafium Mikołaja Kopernika z połowy XVIII w. na pierwszym filarze nawy głównej.

Dawny pałac biskupi - budowla gotycko - barokowa położona w południowo - wschodnim narożniku Wzgórza Katedralnego. Pałac spłonął w 1945 r., został odbudowany w latach 1965 - 1970 i obecnie mieści główne sale ekspozycyjne Muzeum. Obecnie prezentowane są tu następujące wystawy stałe:

- Frombork w zabytkach kultury materialnej,
- Witraże fromborskie,
- Mikołaj Kopernik - życie i dzieło,
- Portrety Mikołaja Kopernika na medalach i plaketkach,
- Lunety i lunetki,
- Astronomia w nawigacji i geodezji.

Dzwonnica zwana **Wieżą** Radziejowskiego - najwyższa budowla Wzgórza Katedralnego, gotycko - barokowa (XVI-XVII w.). Spłonęła w 1945 r., odbudowana w latach 1972 - 1973. W przyziemiu mieści się muzealne planetarium. Na wyższych kondygnacjach prezentowane są wystawy sztuki współczesnej. W dzwonnicy zawieszona jest Wahadło Foucaulta - jeden z nielicznych w Polsce przyrządów do obserwacji ruchu wirowego Ziemi. Na wysokości 70 m n.p.m. znajduje się taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę okolic Fromborka.

Wieża Kopernika - północno - zachodnia, najstarszy element fortyfikacji Wzgórza Katedralnego. Zbudowana przed 1400 r., wyższe kondygnacje wielokrotnie przebudowywane w XV-XVII w., spalona w 1945 r., rekonstruowana - prace zakończono w 1965 r. Wieża była własnością Mikołaja Kopernika w latach 1504 - 1543. W wieży znajduje się ekspozycja pt. „*Gabinet uczonego doby renesansu*” - wystrój zabytkowego wnętrza ma przypominać pracownię Mikołaja Kopernika.

Brama Południowa - zbudowana w XIV w., rozbudowana w połowie XIX w., mieści kasę główną muzeum, informatorium turystyczne i punkt przewodnicki.

Kanonie wewnętrzne - XVII/XVIII w. zajęte przez bibliotekę i pracownie muzealne.

Szpital św. Ducha - zespół poszpitalny z kaplicą św. Anny istnieje od końca XV w., w obecnym kształcie od początku XVIII w. Po 1945 r. zniszczony i opuszczony, remontowany w latach 1978 - 1989 na potrzeby Muzeum - dział historii medycyny. Najcenniejsze elementy wystroju to:

- malowidło ściennie w kaplicy św. Anny, przedstawiające Sąd Ostateczny z początku XV w.,
- dwa piece łaźiebne z początku XV w. - udostępnione do zwiedzania dzięki odkrywce archeologicznej,
- płyty epitafijne z XVII w.,
- ambona z XVIII w.

W salach szpitalnych ekspozycja zabytków Muzeum do powstającego działu historii medycyny oraz wystawa warmińskiej rzeźby i malarstwa XVII - XVIII w. Od strony południowej ogród - herbarium z uprawami ziół leczniczych.

Planetarium znajduje się w dzwonnicy zwanej Wieżą Radziejowskiego. Wyposażone w aparaturę firmy Carl Zeiss wyświetla, na kopule o średnicy 8 m, obrazy nieba widoczne z dowolnego miejsca na Ziemi, pory dnia i roku. Przedstawia na sztucznym niebie drogę Słońca, planet, komet i sztucznych satelitów oraz obrazy ponad 6000 gwiazd.

Obserwatorium Astronomiczne - ok. 1,5 km na południowy - zachód od Fromborka, na wzniesieniu o wysokości 47 m n.p.m. (tzw. Góra Żurawia). Dysponuje pawilonami z instrumentami do obserwacji nieba - teleskopy, lunety:

tarasem obserwacyjnym oraz budynkiem mieszczącym pracownię i podręczną bibliotekę. Obserwatorium służy głównie celom dydaktycznym. Latem gości miłośników astronomii zgrupowanych w ramach akcji oświatowej pt. Wakacje w Planetarium i Obserwatorium⁷.

W skład bazy noclegowej miasta i gminy wchodzi:

- Hotel „Kopernik”, Frombork, ul. Kościelna 2 - 74 miejsca noclegowe,
- Dom Familijny „Rheticus”, Frombork, ul. Kopernika 10 - 55 miejsc noclegowych,
- Obiekt Praktyk Medycznych, Frombork, ul. Rybacka 12 - 49 miejsc noclegowych,
- Camping, Frombork, ul. Braniewska - 60 miejsc noclegowych,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Copernicus”, Frombork, ul. Braniewska 11 - 50 miejsc noclegowych,
- Harcerska Baza Obozowa Komendy Hufca ZHP w Elblągu, Frombork, ul. Elbląska - 50 miejsc noclegowych,

⁷ Za: <http://www.frombork.art.pl>

- Gospodarstwo agroturystyczne Lilia Koczergo, Frombork, ul. Kapelańska 5 – 15 miejsc noclegowych,
- Pokoje gościnne Ewa Nowicka, Frombork, ul. Ogrodowa 24 – 21 miejsc noclegowych,
- Kwatery prywatne Robert Żuk, Frombork, ul. Szkolna 8 – 12 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo agroturystyczne Frombork Siedlisko, D.Z.J. Czarnecki, Ronin 15 – 6 miejsc noclegowych,
- Majątek Tulisówka, ekologiczne gospodarstwo agroturystyczne, Narusa 15 – 6 miejsc noclegowych.

Łącznie na terenie miasta i gminy dla potrzeb turystyki pobytowej przygotowanych jest 396 miejsc noclegowych⁸.

Sytuacja w sektorze turystycznym na terenie miasta i gminy Frombork na tle sąsiednich gmin jest najkorzystniejsza. Gmina posiada najwięcej stałych obiektów noclegowych i największą ilość korzystających z ich usług turystów. Jedyna gmina, która mogłaby stanowić konkurencję dla gminy Frombork – Tolkmicko dysponuje znacznie mniejszą liczbą miejsc noclegowych. Na tle powiatu widać, że obiekty noclegowe zlokalizowane w mieście i gminie Frombork stanowią ok. 58,3 % wszystkich oficjalnie działających stałych obiektów noclegowych.

Na terenie miasta i gminy Frombork w roku 2006 udzielono łącznie 7.511 noclegów, podczas gdy w Braniewie liczba ta wynosiła 5.529, a w Tolkmicku 3.902.

Należy zaznaczyć, że w ogólnej liczbie turystów odwiedzających miasto i gminę Frombork liczną grupę stanowią turyści zagraniczni. W roku 2006 w obiektach zakwaterowania na terenie miasta Fromborka łącznie udzielono im 4811 noclegów.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w mieście i gminie Frombork w roku 2006 wyniósł 60,9 %, co wskazuje na duży, a wciąż niewykorzystany potencjał w tym zakresie. Po przyjęciu Polski do Unii Europejskiej bardzo wzrosło zainteresowanie naszym krajem wśród turystów z innych krajów Unii. Jest to istotny argument, który może zachęcać kolejnych inwestorów do zaangażowania się w branżę hotelarską na terenie miasta i okolicy.

⁸ Dane UMiG we Fromborku na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Z drugiej strony konieczna jest aktywna promocja miasta i gminy, która wpłynie na wzrost zainteresowania Fromborkiem i regionem nad Zalewem Wiślanym. Wzrost zapotrzebowania na usługi hotelarsko - gastronomiczne przyczyni się do bardziej efektywnego wykorzystania istniejącej bazy noclegowej i gastronomicznej oraz uruchomi nowe inwestycje w tej branży.

Wykorzystanie obiektów noclegowych w mieście i gminie Frombork przedstawia tabela nr 3.

Obiekty noclegowe i ich wykorzystanie w gminie miejsko - wiejskiej Frombork
w latach 2000 - 2006

tabela nr 3.

Wyszczególnienie		Obiekty	Miejsca noclegowe	Liczba udzielonych noclegów we Fromborku	W tym turyści zagraniczni	Liczba udzielonych noclegów w powiecie braniewskim
Frombork 2000	a	6	521	13005	4547	24097
Frombork 2001	a	6	521	11737	4785	18502
Frombork 2002	a	7	501	9761	3054	15233
Frombork 2006	a	5	309	7511	4811	12322

a - obszar miejski i wiejski razem

Źródło: Roczniki statystyczne województwa warmińsko-mazurskiego z lat 2001 - 2006. Obliczenia i opracowanie własne.

2.4. Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego⁹

Rozważając uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego na terenie gminy miejsko - wiejskiej Frombork należy, wziąć pod uwagę następujące elementy:

- uwarunkowania funkcjonowania środowiska przyrodniczego (opisane powyżej),
- funkcjonowanie obszarów i obiektów chronionych,

⁹ Wykorzystano - M. Hoffmann, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Frombork*, Elbląg 2002. Opracowanie własne.

- zagrożenia zanieczyszczenia i zniekształcenia środowiska naturalnego.

2.4.2. Obszary i obiekty chronione

Na terenie miasta i gminy Frombork funkcjonują następujące obszary chronione:

- Otulina Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Baudy,
- Tereny Chronione w ramach programu Natura 2000 (dyrektywa ptasia i siedliskowa).

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Zagospodarowanie tych ekosystemów powinno zapewnić zachowanie stanu względnej równowagi ekologicznej "systemów przyrodniczych". Charakter gospodarki prowadzonej na obszarach chronionego krajobrazu regulują przepisy prawne zabezpieczające stan środowiska. Wprowadzają one m.in. zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych i obiektów uciążliwych dla środowiska, zakaz prowadzenia działalności niekorzystnie wpływających na krajobraz, w tym dbałość o styl budownictwa dostosowany do lokalnej zabudowy¹⁰.

- Lasy ochronne

Na terenie gminy Frombork występują lasy ochronne usytuowane na terenie Fromborka, jak i na obszarach pozamiejskich. We Fromborku występują lasy glebochronne i wodochronne. Na pozostałym obszarze funkcjonują lasy, których zadaniem jest ochrona ostoi zwierząt oraz lasy glebo - i wodochronne.

Lesistość gminy wynosi - dla terenu Fromborka 3,9 %, dla pozostałego terenu gminy - 23,8 %¹¹.

- Rezerваты przyrody

W pobliżu gminy Frombork funkcjonują:

¹⁰ Program ochrony....., str. 23

¹¹ Wg danych Starostwa Powiatowego w Braniewie, Wydział Geodezji, Kartografii i Nieruchomości; stan na 1.01. 2008 roku

- Rezerwat przyrody „Nowa Wieś” (gm. Tolkmicko), którego przedmiotem ochrony jest fauna i flora,
- Rezerwat przyrody „Ujście rzeki Pasłęki” (gm. Braniewo), którego przedmiotem ochrony jest awifauna,
- Rezerwat „Brzozy Niskiej” w Cielętniku (gm. Braniewo), którego przedmiotem ochrony jest brzoza niska rosnąca na torfowisku niskim.

- **Użytki ekologiczne**

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk. Formy te mają charakter wspomagający dla funkcjonowania systemu obszarów chronionych. Użytki ekologiczne wykazuje się w rejestrze gruntów.

Aktualnie utworzony został jeden użytek ekologiczny (skarpy) na terenie Nadleśnictwa Zaporowo Leśnictwa Frombork obejmujący powierzchnię 3,4 ha. Planuje się utworzenie kolejnych chronionych użytków ekologicznych na terenie miasta i gminy Frombork.

Ochroną planuje się objąć tereny mokradeł, torfowisk, starorzeczy, zarośli i szuwarów.

- Stanowisko dokumentacyjne

Planuje się utworzenie stanowiska dokumentacyjnego przyrody nieożywionej obejmującego klif litorynowy znajdujący się na północny zachód od wsi Narusa.

- Pomniki przyrody

Na terenie Fromborka znajduje się 10 drzew uznanych za pomniki przyrody (3 dęby, 3 jesiony, 2 buki, 2 klony). Na pozostałym terenie 13 (7 dębów, 2 buki, 1 lipa, 1 sosna, 1 wiąz, 1 czereśnia ptasia). Zakłada się ustanowienie, jako pomniki przyrody, dodatkowo 15 drzew w Nadleśnictwie Zaporowo oraz 6 innych drzew, 5 grup drzew, 2 alei drzew i 1 szpaleru.

- Szlaki przemieszczania zwierząt

W zachodniej części gminy występują 2 szlaki migracji jelenia sika i dzików. Ponadto w gminie występują szlaki migracyjne jelenia europejskiego.

2.4.3. Zagrożenia zanieczyszczenia i zniekształcenia środowiska naturalnego

Na terenie gminy miejsko - wiejskiej Frombork występuje kilka elementów stwarzających zagrożenie środowiska naturalnego. Zaliczyć można do nich:

1. Dziki wysypiska i wyrobiska.

Na terenie gminy Frombork istnieje kilka dzikich wyrobisk i wysypisk odpadów.

2. Strefy zagrożenia sanitarnego.

- Składowisko odpadów we Fromborku zajmuje powierzchnię 3 ha. Ustalona strefa ochronna obejmuje pas wokół składowiska o szerokości od 100 do 300 m. Istniejące od 1985 r. składowisko zostało zmodernizowane w 1996 r., jest ono zabezpieczone folią PEHD i posiada piezometry do monitoringu.
- Oczyszczalnia ścieków znajdująca się we Fromborku to oczyszczalnia biologiczna. Jej średnia, określona w pozwoleniu wodno - prawnym, przepustowość wynosi 1200 m³/dobę nie więcej niż max. 1920 m³/dobę, przy czym średnie odprowadzenie ścieków do Zalewu Wiślanego wynosi 930 m³/dobę. Odprowadzane ścieki spełniają normy polskie i UE w zakresie BZT5, CHZT, zawiesiny ogólnej, azotu amonowego i fosforu ogólnego. Norma azotu ogólnego spełnia normy polskie, nie spełnia jednak norm UE. Istnieje potencjalne zagrożenie sanitarne powietrza związane z zanieczyszczeniami bakteriologicznymi. Prowadzi się w tym zakresie monitoring. Ponadto monitoruje się wody powierzchniowe, podziemne i poziom hałasu.
- Osadnik w Bogdanach - zrzut słabo podczyszczonych ścieków następuje do rowu melioracyjnego, połączonego z rzeką Baudą. Stanowi to jedno z jej źródeł zanieczyszczeń.
- Szamba na terenie gminy są w złym stanie. Do tej grupy należy zaliczyć 2 szamba w Narusie (źródło zanieczyszczenia rzeki Narusy), 2 szamba w Drewnowie (źródło zanieczyszczenia cieku Wierzenka i dalej rzeki Baudy oraz podłoża wokół) 1 szambo w Nowych Sadłukach (źródło

zanieczyszczenia podłoża wokół szamba), 1 w Baranówce (źródło zanieczyszczenia rzeki Baudy). Wymienione obiekty nadają się wyłącznie do likwidacji.

- Zanieczyszczone wody powierzchniowe: Zalewu Wiślanego, rzeki Baudy i Narusy. Akwen Zalewu Wiślanego w ubiegłych latach był zasilany przez Nogat i Szkarpawę, naturalne rzeki niosące wody Wisły, największej z polskich rzek. Duży przepływ wody powodował naturalne wypłukiwanie się osadów dennych i zanieczyszczeń bakteryjnych. Obecnie służy i przepusty oraz inne urządzenia wodne w okolicach Malborka i Elbląga zostały zamknięte i woda z Wisły nie płynie już do Zalewu. W okresie podwyższonych temperatur w sezonie letnim, następuje gwałtowne rozmnażanie się bakterii i wodorostów w wodach Zalewu Wiślanego. Taką sytuację obserwuje się przez kilka ostatnich lat. Sprawia ona, że okresowo (w szczycie sezonu turystycznego) wody Zalewu Wiślanego nie kwalifikują się do kąpeli. Powoduje to znaczne straty w ruchu turystycznym. Turyści unikają wypoczynku nad Zalewem Wiślanym, poszukując czynnych kąpielisk i plaż nad otwartym morzem.

3. Zagrożenia powietrza.

- Obiekty stanowiące zagrożenie czystości powietrza znajdują się głównie we Fromborku. Należą do nich: kotłownia lokalna SPSPZOZ przy ul. Sanatoryjnej 1 oraz małe przydomowe kotłownie w budynkach jednorodzinnych opalane węglem lub miałem węglowym. Obiekty te wymagają modernizacji. Miejska kotłownia przy ulicy Młynarskiej 23 opalana biomasą (słomą) o mocy 6,5 MW nie emituje związków, które zanieczyszczają środowisko.
- Strefy wokół głównych dróg: krajowej nr 22, wojewódzkich nr 504 oraz 505. Zagrożenie emisją spalin i nadmiernym hałasem.

Na terenie gminy Frombork funkcjonowało jedno wyrobisko torfu (obecnie jest to teren wykorzystywany przez Gospodarstwo Ogrodnicze Borka w Biedkowie) i żwiru (Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "CIACH" Elbląg, ul. Warszawska 122, lokalizacja - Miasto Frombork, działka 33 powierzchnia 4,98 ha, ważność koncesji do 31.12.2028 r.). Zgodnie z przepisami, po zakończeniu eksploatacji tereny te mają zostać poddane rekultywacji, przy czym wyrobisko piasku i żwiru ma służyć jako zaplecze projektowanego zbiornika wodnego „Bogdany”. Wyrobisko torfu zostało już zagospodarowane pod uprawy borówki kanadyjskiej.

2.5. Użytkowanie gruntów

Strukturę użytkowania gruntów przedstawiają poniższe zestawienia ¹².

Na obszarze wiejskim gminy:

- użytki rolne – 4.707 ha (39,5 %)
- lasy, zadrzewienia i zakrzewienia – 2.831 ha (23,8 %)
- wody (w tym część Zalewu Wiślanego) – 3.956 ha (33,2 %)
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 195 ha (1,6 %)
- pozostałe (użytki ekologiczne, nieużytki) – 222 ha (1,9 %)

Na obszarze miasta:

- użytki rolne – 456 ha (60,1 %)
- tereny zabudowane i zurbanizowane – 156 ha (20,6 %)
- nieużytki i tereny różne – 116 ha (15,3 %)
- lasy, zadrzewienie i zakrzewienia – 30 ha (3,9 %)
- wody – 1 ha (0,1%)

Władanie gruntami

Na wiejskim obszarze gminy dominują następujące formy własności:

- zasoby własności rolnej Skarbu Państwa	- 21,3 %
- lasy państwowe	- 21,8 %
- inne państwowe (w tym wody morskie)	- 31,2 %
- gospodarstwa indywidualne	- 18,9 %
- pozostałe *	- 5,8 %

(* grunty komunalne zajmują powierzchnię 149 ha, co stanowi jedynie 1,1 % obszaru gminy).

Na obszarze miasta proporcje są odmienne i wynoszą:

- zasoby własności rolnej Skarbu Państwa	- 8,9 %
- lasy państwowe	- 1,8 %

¹² Wg danych Starostwa Powiatowego w Braniewie, Wydział Geodezji, Kartografii i Nieruchomości; stan na 1.01. 2008 roku.

- inne państwowe	- 15,3%
- grunty komunalne (153 ha)	- 20,1%
- gospodarstwa indywidualne i grunty osób fizycznych	- 45,9%
- pozostałe	- 8 %

2.6. Infrastruktura techniczna

2.6.1. System komunikacji

Na system komunikacji gminy Frombork składają się następujące drogi kołowe i kolejowe:

- droga krajowa nr 22 - 2 km,
- droga wojewódzka nr 504 relacji Elbląg - Braniewo,
- droga wojewódzka nr 505 relacji Młynary - Frombork,
- drogi powiatowe, w tym drogi 11,44 km, ulice 5,575 km,
- drogi gminne - 11,2 km,
- linia kolejowa relacji Elbląg - Braniewo (obecnie nieeksploatowana przez PKP, linia zabytkowa tzw. kolej nadzalewowa).

Komunikacja masowa opiera się głównie na komunikacji autobusowej. Jest ona w chwili obecnej najbardziej dostępna. Komunikacja kolejowa stopniowo zanika. Wiele połączeń jest zawieszanych lub likwidowanych ze względu na niską opłacalność dla przewoźnika (PKP).

System transportowy w sposób dostateczny wiąże teren gminy z podstawowym układem komunikacyjnym kraju.

2.6.2. Kanalizacja deszczowa

Kanalizację deszczową posiada jedynie Frombork. Wyposażona jest ona w instalację oczyszczania wody deszczowej - piaskownik.

Zakłada się rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej w mieście w formie pojedynczych i grupowych ciągów pod warunkiem wyposażenia w separatory¹³.

Konieczność instalowania separatorów obowiązywać będzie na terenie całej gminy od 2014 - 2015 r.

¹³ Tamże, s. 23

2.6.3. Oczyszczanie ścieków

W roku 2007 z istniejących ujęć wody pobrano łącznie 219,9 dam³ wody.

Na terenie gminy znajduje się jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków we Fromborku, która jest własnością gminy. Przepustowość oczyszczalni wynosi 1200 m³ na dobę i zgodnie z projektem może ona obsłużyć do 6.125 mieszkańców.

Według stanu na koniec 2007 roku wspomniana oczyszczalnia obsługiwała 2.478 osób. Łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi w roku 2007 oczyszczono w niej 294 dam³ (dekametrów sześciennych)¹⁴.

2.6.4. Gospodarka odpadami stałymi

Na terenie gminy funkcjonuje jedno składowisko odpadów komunalnych we Fromborku. Poza odpadami komunalnymi trafiają tu również osady ściekowe. Do ugniatania przyzmu stosuje się ciągniki gąsienicowe. Na terenie gminy nie ma mogiłników, grzebowisk ani składowisk odpadów przemysłowych.

Część odpadów komunalnych wywożona i porzucana jest w miejscach przypadkowych lub zwyczajowo traktowanych przez niektórych mieszkańców jako wysypiska. Stwarza to realne zagrożenie sanitarne. Dlatego niezbędne jest podjęcie działań eliminujących takie zachowania poprzez budowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy i organizację selektywnej zbiórki odpadów stałych.

2.6.5. Elektroenergetyka

Teren gminy Frombork obsługiwany jest przez 41 stacji przesyłowych energii elektrycznej:

- 15 stacji o sumarycznej mocy znamionowej 6,3 MVA – obsługujących miasto Frombork,
- 26 stacji o sumarycznej mocy znamionowej 6,6MVA – obsługujących pozostały teren gminy¹⁵.

Aktualnie adaptuje się istniejący system zaopatrzenia miasta i gminy Frombork w energię elektryczną. Zakłada się etapowe okablowanie linii 15 kV w obrębie terenów turystycznych.

¹⁴ Urząd Statystycznych Baza Danych Regionalnych, 1 dam = 10 m

¹⁵ Dane UMIG Frombork

W obrębie gminy są ograniczone warunki do realizacji elektrowni wiatrowych, ze względu na osłonięcie terenów lasami oraz występujące różnego rodzaju strefy ochronne. Najkorzystniejsze warunki na realizację zespołu elektrowni wiatrowych istnieją na obszarze położonym na północ od zabudowań wsi Wielkie Wierzno.

Nie stosuje się ograniczeń lokalizacji małych elektrowni wiatrowych przy gospodarstwach rolnych¹⁶.

Aktualnie planowane jest uruchomienie jednej elektrowni wiatrowej o mocy 2 MW w gminie Frombork. Inwestorem ma być podmiot prywatny. Tego rodzaju instalacje powodują obniżenie wartości estetycznych krajobrazu naturalnego. W związku z powyższym przy lokalizacji instalacji wiatrowych należy wziąć pod uwagę wpływ na krajobraz.

2.6.6. Wodociągi i kanalizacja

Wodociągi

Na terenie gminy Frombork znajdują się trzy zbiorowe, głębinowe ujęcia wody: we Fromborku, w Krzyżewie i w Baranówce.

Długość linii wodociągowych na terenie miasta i gminy wynosi 39,5 km oraz 12,1 km przyłączy.

Sieć wodociągowa stanowi w całości własność gminy i jest eksploatowana przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji we Fromborku. Wspomnianą siecią woda doprowadzana jest do 330 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Korzysta z niej 3.400 osób.

Dane na temat sieci wodociągowej w mieście i gminie przedstawia poniższa tabela.

Miejscowość	Długość sieci w km	Długość przyłączy w km	Liczba przyłączy	Woda pobrana w dam ³	Woda dostarczona w dam ³	W tym: woda dostarczona gosp. Domowym w dam ³
Frombork	8,2	4,9	231	163,4	97,5	65,5
Baranówka	0,6	0,7	21	40,8	2,3	2,3

¹⁶ Studium, s. 25

Biedkowo	5,6	1,3	29	-	4,6	4,6
Bogdany	2,5	0,3	17	-	6,0	6,0
Krzyżewo	10,4	3,1	87	15,7	11,1	11,1
Wielkie Wierzno	8,5	1,4	38	-	4,7	4,7
Narusa	3,6	0,3	13	-	4,7	4,7
Nowe Sadłuki	0,1	0,1	4	-	5,7	2,1

Kanalizacja

W porównaniu do sieci wodociągowej gminna sieć kanalizacyjna jest słabo rozwinięta. Tylko sieć kanalizacyjna znajdująca się na terenie Fromborka spełnia wymagania polskiej normy. Sieci kanalizacji sanitarnych funkcjonujące na terenach wiejskich, ze względu na złą jakość urządzeń odbioru ścieków, nie spełniają obecnych wymagań ochrony środowiska. Zrzut ścieków bytowych na tych terenach odbywa się do zbiorników, z których są one przewożone do oczyszczalni ścieków we Fromborku. Taka sytuacja wymaga niezbędnych inwestycji, remontów i modernizacji sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich gminy.

Dane na temat sieci kanalizacyjnej w mieście przedstawia poniższa tabela.

Miejscowość	Długość sieci kanalizacyjnej w km	Długość przyłączy w km	Liczba przyłączy	Ścieki odprowadzone w dm ³
Frombork	5,3	3,4	215	114,7

Sieć we Fromborku łącznie z terenem oczyszczalni należy dostosować do zakładanego zwiększenia poziomu wód morskich.

Zakłada się skanalizowanie gminy siecią w systemie grawitacyjno - ciśnieniowym. W oparciu o kolektory kanalizacji sanitarnej projektuje się główny korytarz infrastruktury technicznej gminy, w którym równolegle prowadzona będzie sieć wodociągowa.

Przyjęto następujący ciąg głównego korytarza infrastruktury gminy:
 - oczyszczalnia we Fromborku - tereny rozwojowe we wschodniej części miasta - Bogdany - Biedkowo - Drewnowo - Wielkie Wierzno - Jędrychowo - Krzywiec - Krzyżewo. Z wyjątkiem Wielkie Wierzno - Jędrychowo i Krzywiec - Krzyżewo, gdzie rurociąg jest prowadzony przez pola, w obrębie gminy tworzy się korytarz równoległy do dróg.

Drugim ciągiem do Fromborka byłyby trasy z Narusy i Baranówki, które połączone w rejonie Ronina w obrębie miasta doprowadzone byłyby do opisanego powyżej ciągu głównego miejscowość Narusa wariantowo może być połączona z miastem w powiązaniu z terenem hotelowym.

Miejscowości Krzyżewo, Krzywiec, Nowiny i Ronin byłyby skanalizowane w końcowym etapie.¹⁷

2.6.7. Ciepłownictwo

Gmina Frombork korzysta z ciepła pochodzącego z dwóch kotłowni znajdujących się we Fromborku, są to:

- kotłownia węglowo - koksowa szpitala psychiatrycznego we Fromborku o mocy 450kW,
- kotłownia opalana słomą Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku o mocy 6,5 MW.

W latach 2001 - 2003 został zmodernizowany miejski system dostawy i wytwarzania ciepła, z tradycyjnego na ciepło pozyskiwane z biomasy. Kotłownia opalana biomasą dostarcza ciepło na potrzeby 70 % mieszkańców miasta. Część mieszkańców miasta posiada własne źródła ciepła w postaci pieców, w szczególności w osiedlach domków jednorodzinnych. Są to głównie piece opalane miałem węglowym¹⁸.

Wspomniana wyżej kotłownia węglowo - koksowa pracuje wyłącznie na potrzeby szpitala. Z uwagi na emisję zanieczyszczeń dążyć należy do likwidacji tej kotłowni, włączając szpital do sieci miejskiej.

2.6.8. Gazownictwo

Aktualnie na terenie gminy nie funkcjonuje sieć gazowa. W związku z zakładanym rozwojem gazownictwa w Polsce przyjmuje się, że w obszarze gminy zostanie wprowadzony gazociąg wysokiego ciśnienia, który łączyć będzie Braniewo z Elblągiem, poprzez gminę Tolkmicko.

Uznaje się za najkorzystniejsze przeprowadzenie tego gazociągu przez południowy obszar gminy i zlokalizowanie stacji redukcyjnej z wysokiego ciśnienia na średnie, na terenie na południe od wsi Baranówka. Przy takim usytuowaniu stacji redukcyjnej, gazociągi średniego ciśnienia będzie można prowadzić

¹⁷ Studium....., s. 22

¹⁸ Dane UMIG Frombork

zarówno do Fromborka, jak i do obszarów aktywizacji w południowej części gminy i dużych wsi jak Wielkie Wierzno, Jędrychowo czy Bogdany.

Proponowana trasa gazociągu byłaby prowadzona z Pogrodzia (gmina Tolkmicko) przez Wodnię do Krzywca, dalej po północnej stronie wsi Jędrychowo i następnie pomiędzy Baranówką i Biedkowem do wsi Garbina (gmina Braniewo) ¹⁹.

2.6.9. Własność nieruchomości

Struktura własności nieruchomości miasta i gminy Frombork w latach 2002 - 2004 oraz 2007

Tabela nr 6.

Nr gr. Rej.	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy rejestrowej	1 styczeń 2002		1 styczeń 2003		1 styczeń 2004		1 styczeń 2007	
		Obszar miejski (ha)	Obszar wiejski (ha)	Obszar miejski (ha)	Obszar wiejski (ha)	Obszar miejski (ha)	Obszar wiejski (ha)	Obszar miejski (ha)	Obszar wiejski (ha)
1	Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	209	9557	199	9576	188	9520	186	9383
2	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	10	3	10	4	12	10	12	8
3	Grunty spółek SP przedsiębiorstw Państwowych i innych państwowych osób prawnych	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	197	148	197	150	181	150	154	156
5	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	13	-	13	-	12	-	13	-

¹⁹ Studium, s. 24

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork 2008-2015

Nr gr.	Wyszczególnienie gruntów	1 styczeń 2002		1 styczeń 2003		1 styczeń 2004		1 styczeń 2007	
6	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz gruntów, których właściciele nie są znani	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Grunty osób fizycznych	302	2100	302	2054	319	1953	349	2174
8	Grunty spółdzielni	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	18	-	18	-	17	-	17	-
10	Wspólnoty gruntowe	-	-	-	-	-	-	-	-
11	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	10	1	18	36	17	35	15	35
12	Grunty powiatów przekazanych w użytkowanie wieczyste	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	-	-	2	-	13	42	13	42
14	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	-	14	-	3	-	3	-	3
15	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób nie wymienionych w pkt. 1 - 14	-	-	-	-	-	-	-	-
	Razem:	759	11823	759	11823	759	11823	759	11911

Źródło: Urząd Miasta i Gminy oraz Starostwo Powiatowe w Braniewie Wydział Geodezji Kartografii i Nieruchomości

Własność gminną stanowią następujące nieruchomości:

Tabela nr 7.

Lp.	Przedmiot własności	Liczba
1.	Mieszkania komunalne	241
2.	Wodociągi	51,6 km sieci (z przyłączami)
3.	Oczyszczalnia ścieków	1
4.	Kanalizacja	8,7 km sieci (z przyłączami)
5.	Budynek przedszkola	1
6.	Budynek Zespołu Szkół	1
7.	Budynek Urzędu Miasta i Gminy	1
8.	Budynki OSP we Fromborku, Jędrychowie i Wielkim Wierźnie	3
9.	Kotłownia	1
10.	Ośrodek Zdrowia	1
11.	Basen kąpielowy	1
12.	Stadion Miejski z zapleczem we Fromborku	1
13.	Molo spacerowe na Zalewie Wiślanym	1
14.	Cmentarz komunalny we Fromborku	1
15.	Nieruchomość zabudowana/przybudówka przy ulicy Młynarskiej 4	1

2.6.10. Obiekty dziedzictwa kulturowego

Na terenie gminy Frombork znajdują się następujące obiekty dziedzictwa kulturowego²⁰:

Zabytki architektury wpisane do rejestru zabytków:

Tabela nr 8:

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
1.	Założenie urbanistyczne starego miasta we Fromborku ze Wzgórzem Katedralnym i ogrodzeniem warowni	F/61 z dn.15.10.1958	Teren Starego Miasta we Fromborku

²⁰ Na podstawie rejestru zabytków, dane przekazane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Delegatura w Elblągu.

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
2.	Kanał i jego relikty, a także relikty budowli z nim związanych	1305 z dn.27.06.1968	Kanał od rzeki Bauda do Zalewu Wiślanego
3.	Warownia Katedralna (mury obronne)	F/61 z dn.15.10.1958	Wzgórze Katedralne
4.	Kaplica p.w. Zbawiciela oraz Św. Teodora z Amazji	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
5.	Katedra p.w. Wniebowzięcia N.M.P. i Św. Andrzeja Apostoła	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
6.	Kaplica Św. Jerzego	F/5/1957/478/95 z dn. 04.10.1995	Wzgórze Katedralne
7.	Muzeum Mikołaja Kopernika (kuria NMP)	F/60 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
8.	Nowy Wikariat	F/14 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
9.	Kapitularz	F/6 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
10.	Brama południowa	F/11 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
11.	Brama zachodnia	F/9 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
12.	Basteja wschodnia	F/7 z dn. 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
13.	Kaplica Św. Anny i szpital Św. Ducha	F/1/1953/477/95 z dn.23.11.1995	ul. Stara 6
14.	Kaplica Św. Józefa	483/95 z dn. 27.10.1995	ul. Katedralna, przed ogrodzeniem Pałacu Biskupiego
15.	Kanonia p.w. Św. Michała	F/23	ul. Krasickiego
16.	Kanonia p.w. Św. Piotra	F/22	ul. Krasickiego 6
17.	Budynek mieszkalny	563/98 z dn.19.05.1998	ul. Błotna 2
18.	Ogrodzenie kościoła p.w. Św. Mikołaja	F/56 z dn.18.10.1958	ul. Mickiewicza
19.	Pensjonat (dawniej magazyn)	A-1646 z dn. 04.11.1999	ul. Rybacka 12
20.	Most kolejowy - element Kanału Kopernika	1305 z 27.06.1968	ul. Kolejowa
21.	Dom mieszkalny (tylko piwnica - dawna kanonia Św. Ludwika)	F/21 z dn. 15.10.1958 Zmiana	ul. Katedralna 15

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
22.	Kanonia p.w. Matki Boskiej Wniebowziętej	F/20 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 13
23.	Wieża wodna i relikwiarz młyna wodnego	126/89	ul. Elbląska
24.	Most drogowy – element Kanału Kopernika	1305 z dn. 27.06.1968 r.	droga krajowa 504 - Kanał Kopernika
25.	Zespół Kurii	F/10 z 15.10.1958	ul. Katedralna i ul. Krasickiego
26.	Kuria („druga”)	F/60 z 15.10.1958	Wzgórze Katedralne
27.	Wieża „Kopernika” (północno-zachodnia)	543/58 z 1998	Wzgórze Katedralne
28.	Baszta Południowa (wieża prochowa)	F/18 z dn.15.10.1958	ul. Katedralna 8
29.	Baszta Północna	F/27 z dn. 17.10.1958	ul. Katedralna 8
30.	Wieża Radziejewskiego (Dzwonnica)	F/19 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
31.	Kościół Św. Wojciecha z d. „Pastorówką” oraz z domem mieszkalnym	472/95 z dn. 03.07.1995	ul. Elbląska 5
32.	Kaplica p.w. Św. Jerzego	660/67 z dn. 12.10.1967	ul. Braniewska
33.	Pałac Biskupi (Ferbera)	662/67 z dn.16.10.1967	ul. Katedralna
34.	Brama Północna	F/17 z dn.17.10.1958	Wzgórze Katedralne
35.	Kanonia Św. Ignacego	F/8 z dn. 15.10.1958	ul. Katedralna 11
36.	Kanonia Św. Stanisława Kostki	F/24 z dn. 15.10.1958	ul. Krasickiego 2
37.	Baszta „Żeglarska”	F/57 z 17.10.1958	ul. Basztowa 8
38.	Budynek mieszkalny(dawna szkoła)	58/82 z dn. 28.04.1982	ul. Elbląska 11
39.	Kamieniczka	F/54 z dn. 19.10.1958	ul. Kapelańska 2
40.	Budynek mieszkalny	F/55 z dn. 19.10.1958	ul. Katedralna 7
41.	Dawny kościół paraf. P.w. Św. Mikołaja	484/95/F12/1953 484/95 z dn. 8.12.1995	ul. Mickiewicza
42.	Dzwonnica przy kościele p.w. Św. Mikołaja	F/58 z dn. 17.10.1958	ul. Mickiewicza
43.	Dom mieszkalny	663/67 z dn. 16.10.1967	ul. Stara 4
44.	Cmentarz kanoników		ul. Sanatoryjna

Lp.	Opis obiektu	Nr wpisu do rejestru	Adres obiektu
45.	Most drogowy nad rzeką Narusa		Narusa
46.	Kościół p.w. Wszystkich Świętych wraz z cmentarzem		Wielkie Wierzno

Na terenie miasta i gminy Frombork znajdują się także inne obiekty o cennych, historycznych walorach architektonicznych, niefigurujące w rejestrze zabytków. Jednak ich wartość dla krajobrazu kulturowego tych ziem jest niezwykle ważna i postuluje się objęcie również ich ochroną konserwatorską. Na terenie miasta wskazuje się następujące obiekty o zachowanych wartościach kulturowych do indywidualnej ochrony:

Tabela nr 9:

Lp.	Opis obiektu	Okres budowy obiektu	Adres obiektu
1.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	poł. XI X w.	ul. Elbląska 40
2.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	koniec XI X w.	ul. Elbląska 38
3.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 36
4.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 34
5.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 32
6.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 30
7.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 28
8.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 26
9.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 24

Lp.	Opis obiektu	Okres budowy obiektu	Adres obiektu
10.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	XI X/XX w.	ul. Elbląska 22
11.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XX w.	ul. Elbląska 13
12.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	pocz. XX w.	ul. Elbląska 10
13.	Budynek mieszkalny wraz z gospodarczym	koniec XI X w.	ul. Elbląska 9
14.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 17
15.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 15
16.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 13
17.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 12
18.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 11
19.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 10
20.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 9
21.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 8
22.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 7
23.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 5
24.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 4
25.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 3
26.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kolonia Robotnicza 2
27.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Elbląska 6
28.	Budynek mieszkalny	XI X w.	ul. Katedralna 3
29.	Budynek mieszkalny	XVIII /XI X w.	ul. Katedralna 5
30.	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Kopernika 7
31.	Budynek mieszkalny	XI X w.	ul. Kopernika 8
32.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	pocz. XI X w.	ul. Kopernika 9
33.	Budynek mieszkalny	XI X w.	ul. Kopernika 10
34.	Budynek mieszkalny	k. XI X w.	ul. Kościelna 4
35.	Budynek mieszkalny	k. XVIII /pocz. XI X w.	ul. Kościelna 8

Lp.	Opis obiektu	Okres budowy obiektu	Adres obiektu
36.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Portowa 6
37.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. Zielona 2 i 3
38.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 5, 6, 8, 13, 15,17
39.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	pocz. XIX w.	ul. Mickiewicza 16
40.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Młynarska 30
41.	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Ogrodowa 1, 12, 13, 20
42.	Budynek mieszkalny	k. XIX w.	ul. Szkolna 12
43.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	I ćw. XX w.	ul. Polna 1
44.	Budynki szpitala psychiatrycznego	lata 30-te XX w.	ul. Sanatoryjna
45.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. Katedralna 1
46.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII / XIX w.	ul. Katedralna 2
47.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII / XIX w.	ul. Katedralna 4
48.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	XVIII / XIX w.	ul. Polna 2
49.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XVIII / pocz. XIX w.	ul. Polna 4
50.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	k. XIX w.	ul. ZHP 3
51.	Budynek mieszkalny	poł. XIX w.	ul. Stara 2
52.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Stara 3, 5, 7,
53.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Stara 6
54.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Rynek 2
55.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Kopernika 6

Lp.	Opis obiektu	Okres budowy obiektu	Adres obiektu
56.	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.	ul. Kopernika 11
57.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	poł. XIX w.	ul. Kopernika 13
58.	Budynek mieszkalny	ok. 1920 r.	ul. Kopernika 15
59.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	1 poł. XIX w.	ul. Braniewska 1
60.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym	2 poł. XIX w.	ul. Braniewska 3
61.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Kapelańska 4
62.	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	ul. Kapelańska 6
63.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Kapelańska 10
64.	Budynek mieszkalny	XIX w.	ul. Rybacka 1
65.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Rybacka 5, 6
66.	Budynek mieszkalny	k. XVIII w.	ul. Rybacka 7
67.	Budynek mieszkalny	XIX/XX w.	ul. Rybacka 8
68.	Budynek mieszkalny	XVIII / XIX w.	ul. Elbląska 6

- Stanowiska archeologiczne

Tabela nr 10.

Miejscowość	Obiekt
Ronin	Grodzisko
Wielkie Wierzno	Grodzisko
Bogdany	Grodzisko

2.7. Identyfikacja problemów

- Istnieje potrzeba dokonania waloryzacji terenów miasta i gminy pod kątem ich wykorzystania i przygotowania pod potrzeby inwestycyjne.
- Konieczne jest wprowadzenie zrównoważonego ładu urbanistycznego w mieście i gminie Frombork.

- Układ komunikacyjny miasta wymaga przebudowy. Modernizacji i remontów wymaga większość dróg, ulic i chodników, które są podstawowym czynnikiem stymulującym rozwój przedsiębiorczości.
- Niezbędne są korekty usytuowania stacji transformatorowej we wsi Krzywiec oraz podejść do stacji w centrum wsi Wielkie Wierzno, jako niezgodne z zasadami ochrony krajobrazu kulturowego i obiektów historycznych.
- W trakcie remontu i modernizacji linii 15 kV, należy wprowadzić korekty ich przebiegu, dążąc do eliminacji ciągów przechodzących ukośnie przez pola i doprowadzając do ich równoległego usytuowania względem dróg.
- Zgodnie z prawem energetycznym Narodowa Agencja Poszanowania Energii SA opracowała w 2006 roku „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta i gminy Frombork”, który obejmuje aktualny bilans potrzeb oraz zakres rozwoju sieci.
- W celu perspektywicznego zabezpieczenia dostaw energii elektrycznej dla miasta i gminy, zakładając wzrost zapotrzebowania w związku z planowanymi inwestycjami (typu marina czy uzdrowisko), ustala się wariantowe lokalizacje GPZ. Zakłada się, że źródłem zaopatrzenia będzie istniejąca linia 110 kV, od której nastąpi połączenie do GPZ. Alternatywnymi trasami korytarzy technicznych dla linii 15 kV²¹.
- Na terenie miasta i gminy Frombork występują niewielkie zagrożenia ochrony powietrza.
- Pilnych działań wymaga ochrona wód i gleby. Stare szamba zanieczyszczają wody powierzchniowe i stanowią realne zagrożenie dla wód podziemnych. W obliczu naturalnego spływu wód do zlewiska, jakim jest Zalew Wiślany, taka sytuacja wymaga zdecydowanych i zakrojonych na szeroką skalę działań.
- Spływy powierzchniowe z terenów rolniczych stanowią główne zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych. Głównym elementem jest spływ związków biogenych z gruntów rolnych. Szczególnie grunty orne ze względu na okresowy brak roślinności i wzmożoną podatność na erozję są poważnym źródłem zanieczyszczeń związkami azotu i fosforu. Melioracja wodna ułatwia migrację biogenów do wód powierzchniowych, szczególnie ich form mineralnych. Każda nadwyżka nawozów ponad potrzeby pokarmowe roślinności niekorzystnie wpływa na stan czystości wód gruntowych i powierzchniowych.
- Duże zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych, stanowi brak kanalizacji na terenach wiejskich przy szybko rozwijającym się zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Często zbiorniki bezodpływowe

²¹ Tamże, s. 25

(tzw. szamba) traktowane są jako odstożniki lub osadniki ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi. Niedostosowane do oczyszczania stanowią często poważne źródło skażenia sanitarnego oraz, przy stosunkowo niewielkim jednostkowym zanieczyszczeniu fizykochemicznym, globalnie duży wpływ na wody gruntowe i małe ciekły w zlewni rzek. Szczególnie duże znaczenie mają związki azotu, które w wyniku procesów biochemicznych mogą w niekorzystnych warunkach lokalnie znacznie zanieczyścić okoliczne studnie.

- Poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych na terenach wiejskich stanowią nieprawidłowo składowane nawozy, a szczególnie nawozy naturalne (obornik, gnojowica, gnojówka). Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.
- Zagrożenie powodziowe gminy występuje głównie na terenie polderów położonych wzdłuż wybrzeża Zalewu Wiślanego. Poza zalaniem polderów wysoki stan wody może też zagrażać dolnej części miasta Fromborka oraz spowodować podtopienie linii kolejowej Braniewo – Frombork – Elbląg.
- Należy uzupełnić system kanalizacji deszczowej we Fromborku o urządzenia podczyszczające i separatory substancji ropopochodnych oraz stworzyć infrastrukturę kanalizacji deszczowej poza terenem miasta.
- Na terenie miasta i gminy Frombork nie prowadzi się segregacji odpadów. Kwestia wymaga pilnego rozwiązania. W tym działaniu jest szansa na współpracę z kapitałem prywatnym. Powierzenie tego zadania przedsiębiorcy uwolni gminę od wielu niepotrzebnych komplikacji oraz pozwoli skutecznie rozwiązać problem zagospodarowania odpadów stałych, tworząc przy tym nowe miejsca pracy, głównie dla osób o niskich kwalifikacjach i wykształceniu.
- Brak zakładów unieszkodliwiania odpadów komunalnych (bez składowania).
- Zerowy poziom recyklingu odpadów, małe zaawansowanie selektywnej zbiórki odpadów, brak świadomości ekologicznej wśród mieszkańców.
- Duża liczba źródeł niskiej emisji gazów i pyłów do powietrza.
- Wyroby zawierające azbest zainstalowane w obiektach budowlanych.
- Możliwość wystąpienia groźnych dla człowieka, przyrody i środowiska awarii na terenie Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej.
- Zbyt małe zainteresowanie turystów dłuższym pobytem na terenie miasta i gminy Frombork.
- Niewystarczająca promocja turystyczna gminy, oferta turystyczna wymaga rozwinięcia i wzbogacenia.

- Pilne wydaje się podjęcie działań zmierzających do rozszerzenia współpracy gminy Frombork z organizacjami pozarządowymi. Wiele zadań promujących gminę, poprawiających poziom i zakres usług turystycznych przy pomocy gminy mogłyby realizować stowarzyszenia. W ramach tej współpracy możliwe jest realizowanie zarówno projektów technicznych, jak również tzw. miękkich, polegających na szkoleniach, konferencjach, wymianie transgranicznej, poprawie estetyki gminy.
- Infrastruktura turystyczna wymaga znacznego doinwestowania.
- Zbyt dużo mieszkań komunalnych pozostaje we władaniu gminy, przekształcenia własności uwolniłyby gminę od wielu problemów, pozwoliłyby zaoszczędzić środki finansowe na inne działania skutecznie poprawiające poziom życia mieszkańców.
- Należy utrzymać ustalenia zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Frombork (rozdział 7 – Ochrona krajobrazu kulturowego). Zasadne jest działanie w kierunku zachowania dziedzictwa kulturalno - historycznego.
- W powiecie braniewskim brakuje instytucji wspierającej rozwój przedsiębiorczości, szczególnie wśród małych i średnich przedsiębiorstw.
- System edukacyjny wymaga dostosowania do bieżących potrzeb rynku pracy.

2.8. Gospodarka

2.8.1. Pracodawcy

Ilość podmiotów gospodarki narodowej na koniec 2006 roku ukształtowała się na poziomie 271 jednostek. Podmioty gospodarki narodowej gminy Frombork stanowią około 10 % wszystkich podmiotów na terenie powiatu braniewskiego.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Frombork, na koniec 2006 roku, przedstawiała się następująco: w układzie przestrzennym dominują podmioty zlokalizowane w mieście. Stanowią one 86 % wszystkich podmiotów na terenie gminy. Należy zwrócić przy tym uwagę, że w żadnej z sąsiadujących porównywalnych gmin nie ma takiej dysproporcji.

W strukturze własności zdecydowana większość stanowią podmioty prywatne, których wykaz prezentuje tabela poniżej.

Wykaz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w 2007 roku
na terenie miasta i gminy Frombork i zarejestrowanych
w Urzędzie Miasta i Gminy we Fromborku
(dane Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku).

Tabela nr 11.

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres prowadzenia działalności	Rodzaj działalności
1.	Żydzia Jan Zakład Produkcji Odzieży „FROMTEX”	Frombork ul. Młynarska 3b	Krawiectwo Usługi budowlane
2.	Zgórski Ryszard	Frombork ul. Ogrodowa 17	Mechanika pojazdowa
3.	Borowska Iwona Restauracja „AKCENT”	Frombork ul. Rybacka 4	Gastronomia
4.	Izdychowicz Maria Bar „BI STRO” i sklep spożywczo - przemysłowy	Frombork ul. Rybacka 2	Gastronomia, sklep
5.	Łatacz Janusz Sklep „ŁASUCH”	Frombork Osiedle Słoneczne	Sklep spożywczo - przemysłowy
6.	Grelewicz Tadeusz	Frombork, przy Kanale	Handel
7.	Rusznica Lucjan	Frombork ul. Młynarska 8	Blacharstwo pojazdowe
8.	Dziewanowski Marek	Bogdany	Sklep spożywczo - przemysłowy
9.	Machajewski Mirosław	Frombork ul. Kopernika 4	Sklep spożywczo - przemysłowy
10.	Czarnecki Zygmunt Firma Handlowo - Usługowa „GLOBUS”	Frombork Elbląska 2	Handel: galeria, cafe, cukiernia.
11.	Borowska Iwona	Narusa	Sklep spożywczy
12.	Mudryk Stanisław	Frombork ul. Mickiewicza 24	Stolarstwo
13.	Żydzia Piotr	Frombork ul. Elbląska 12	Przetwórstwo rybne
14.	Szwajkowska Halina	Ronin	Wytwarzanie skrzyń
15.	Grodzki Adam	Baranówka	Sklep spożywczo - przemysłowy
16.	Suwał Roman	Frombork ul. Mickiewicza 11	Sklep
17.	Marzec Teresa Ogryzek Zdzisława	Frombork, przy Kanale	Gastronomia

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres prowadzenia działalności	Rodzaj działalności
18.	Stankiewicz Józef	Frombork ul. Zielona 5	Przetwórstwo rybne
19.	Brzymowska Halina	Frombork ul. Portowa	Mała gastronomia
20.	Nowicki Eugeniusz	Frombork ul. Ogrodowa 24	Kwatery prywatne
21.	Żurowska Hanna Pensjonat „HANI A”	Frombork ul. Leśna 22	Hotelarstwo
22.	Hotel „KOPERNIK”	Frombork ul. Kościelna 2	Gastronomia, hotelarstwo
23.	Dom Familijny „RHETICUS” Ciach Zbigniew	Frombork ul. Kopernika 10	Gastronomia, hotelarstwo
24.	Sanocki Marian	Frombork ul. Braniewska	Stacja paliw nr 1044 PKN ORLEN S.A.
25.	Grodecki Andrzej Niedbała Henryk	Frombork Kopernika 6	Handel, sklep spożywczo - przemysłowy
26.	Szkolne Schronisko Młodzieżowe „COPERNICUS”	Frombork ul. Braniewska 11	Hotelarstwo
27.	PPHiU „COPERNICUS”	Frombork ul. Mickiewicza 9	Usługi komunalne
28.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji	Frombork Osiedle Słoneczne 28	Gospodarka wodno - ściekowa
29.	Grodzki Waldemar Piekarnia	Frombork ul. ZHP	Wyrób pieczywa
30.	Żwirownia „CIACH” Ciach Zbigniew	Frombork ul. Młynarska	Wydobywanie piasku i żwiru
31.	A. Redyk, Krasiel, Grybek PC Skórtex s.c.	Frombork ul. Mickiewicza 26	Produkcja kaletnicza, odzież robocza
32.	Semków Kazimierz	Frombork ul. Krzywa 12	Usługi transportowe
33.	Jackowski Leszek Firma WL	Frombork ul. Sadowa 19	Usługi transportowe
34.	Strabel Dorota	Frombork Rybacka 2	Sklep wielobranżowy Sklep z kosmetykami i odzieżą
35.	Gdowik Beata	Frombork ul. Pocztowa 5/2	Sklep odzieżowy

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres prowadzenia działalności	Rodzaj działalności
36.	Matuszak Zygmunt	Frombork Rynek	Sklep spożywczy
37.	Salon Fryzur MATRIX	Frombork ul. Rybacka 2	Fryzjerstwo
38.	Solarium	Frombork ul. Mickiewicza	Usługi kosmetyczne
39.	Nowicki Zygmunt	Frombork ul. Pocztowa 17	Sklep z odzieżą
40.	Brewczak Szczepan	Wielkie Wierzno 11 A	Sklep spożywczo-przemysłowy
41.	Ocalewicz Zbigniew	Jędrychowo 16	Sklep spożywczo-przemysłowy
42.	Slipiko Wojciech	Frombork ul. Kopernika 6	Sklep spożywczo-przemysłowy
43.	Mirosław Borowski	Biedkowo	Sklep spożywczo-przemysłowy
Wykaz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w 2007 roku na terenie Miasta i Gminy Frombork, ale zarejestrowanych poza Fromborkiem.			
1.	Bio - Energia Spółka z o.o. z Elbląga	Frombork ul. Młynarska 5a	Produkcja i dystrybucja energii cieplnej
2.	Apteka Królewiecka z Braniewa	Frombork ul. Rybacka 6 a	Usługi farmaceutyczne
3.	Bank Spółdzielczy	Frombork ul. Mickiewicza 3	Usługi finansowe
4.	Camping	Frombork ul. Braniewska	Noclegi
5.	Majątek TULI SÓWKA	Narusa 15	Gospodarstwo agroturystyczne
6.	Harcerska Baza Obozowa we Fromborku Komendy Hufca ZHP w Elblągu	Frombork ul. Elbląska	Noclegi, gastronomia
7.	Restauracja „POD WZGÓRZEM”	Frombork ul. Pocztowa 15	Gastronomia
8.	Sklep spożywczy „CENT” z Braniewa	Frombork ul. Mickiewicza	Sklep spożywczo - przemysłowy

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres prowadzenia działalności	Rodzaj działalności
9.	PHU OMEGA, Rublewski Adam	Frombork ul. Mickiewicza 19	Sklep z materiałami budowlanymi
10.	PHU AGA z Braniewa	Frombork ul. Kapelańska 1	Sklep spożywczo - przemysłowy
11.	PPH WARMIA z Braniewa	Frombork ul. Kapelańska 1	Produkcja artykułów chemicznych
12.	Krogulska Joanna z Braniewa	Frombork ul. Kopernika 4	Sklep wielobranżowy
13.	Piekarnia MERLI NO z Elbląga	Frombork ul. Kopernika 4	Sklep piekarniczy

Biorąc pod uwagę formę organizacyjno - prawną, najczęściej podmiotów gospodarki narodowej (75,2 %) w gminie Frombork działa w postaci przedsiębiorstw osób fizycznych.

Następną pozycję w strukturze form organizacyjno - prawnych zajmują spółki prawa handlowego. Ich ilość na koniec 2006 roku wyniosła 7.

Ważniejsze podmioty gospodarki narodowej w gminie Frombork w roku 2006

Tabela nr 12.

Wyszczególnienie		Ogółem	Przedsiębiorstwa państwowe	Spółki prawa handlowego	Spółdzielnie	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
Frombork 2007	a	233	0	6	1	174
	b	38	0	1	0	32
	c	271	0	7	1	206

a - obszar miejski, b - obszar wiejski, c - razem *Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych*

2.8.2. Rynek pracy

Lokalny rynek pracy charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. Funkcjonuje tu wiele małych podmiotów gospodarczych. Na terenie Fromborka do największych pracodawców należą Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zespół Szkół we Fromborku, Muzeum Mikołaja Kopernika oraz przedsiębiorstwa komunalne zajmujące się obsługą

mieszkańców. Brakuje większych zakładów pracy, które zatrudniałyby znaczącą liczbę pracowników.

Na terenach wiejskich sytuacja jest również trudna. Większe zakłady pracy skoncentrowane są poza terenami gminy.

Spoglądając na wspomniany problem przez pryzmat rodzaju obszaru należy zauważyć, że istnieją znaczne dysproporcje w liczbie pracujących między terenami miejskimi i wiejskimi. Jest to naturalna sytuacja zważywszy na to, iż na terenach wiejskich większość osób utrzymuje się z pracy w gospodarstwach rolnych, które poza pewnymi wyjątkami, nie są zaliczane do podmiotów gospodarki narodowej. Mimo to, należy zwrócić uwagę, że w porównaniu do sąsiednich gmin, z wyjątkiem gminy Płoskinia, sytuacja w gminie Frombork jest mniej korzystna.

Opisując strukturę pracujących w kontekście sekcji, można stwierdzić, że najwięcej osób pracuje w usługach i edukacji. Mimo, iż w ostatnich latach następował wzrost liczby bezrobotnych, rynek pracy ma realne możliwości wzrostu. Po przyjęciu Polski do Unii Europejskiej granica z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej stała się jednocześnie granicą Unii. Należy dążyć do poprawy stanu lokalnej infrastruktury, ponieważ inwestorzy eksportujący towary z Unii na teren Rosji mogą być zainteresowani lokalizowaniem swoich filii w pobliżu granic z tym krajem. Szansą dla Fromborka mogą być specjalne dotacje i fundusze na rozwój regionów przygranicznych oraz wspieranie finansowe projektów o zasięgu transgranicznym.

Kolejną możliwością poprawy sytuacji na rynku pracy może być realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej - inwestycyjnych, jak i tzw. miękkich (współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego). Z jednej strony przyniosłyby one podniesienie lub dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy, z drugiej potencjalnie zwiększyłyby jego chłonność.

2.8.3. Rolnictwo

Zmiany na polskiej wsi w ostatnim okresie następowały bardzo dynamicznie. Ostatni Spis rolny przeprowadzony w 2002 roku przedstawia następującą sytuację w rolnictwie na terenie miasta i gminy Frombork.

1) Ogólna ilość gospodarstw rolnych:

- ilość gospodarstw rolnych - 190 gmina i 109 miasto

2) Klasyfikacja gospodarstw rolnych pod kątem wielkości powierzchni uprawnej:

- gospodarstwa o powierzchni do 1 ha łącznie - 136
- gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha - 34
- gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha - 34
- gospodarstwa o powierzchni od 5 do 7 ha - 13
- gospodarstwa o powierzchni od 7 do 10ha - 14
- gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha - 18
- gospodarstwa o powierzchni od 15 do 20 ha - 15
- gospodarstwa o powierzchni od 20 do 50 ha - 22
- gospodarstwa o powierzchni od 50 do 100 ha - 9
- gospodarstwa o powierzchni 100 ha i więcej - 4

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, że w strukturze gospodarstw rolnych na terenie miasta i gminy Frombork dominują gospodarstwa o małym areale (do 2 ha powierzchni). Stanowią one 23,4 % ogółu wszystkich gospodarstw rolnych.

Gospodarstwa średnie (15-50 ha) stanowią 12,3 %, natomiast gospodarstwa duże (50 -100 ha i więcej) 4,3 % ogółu gospodarstw rolnych. W ogólnej liczbie 299 gospodarstw rolnych niemal 100 % stanowią gospodarstwa indywidualne.

Duże rozdrobnienie powierzchni uprawnej pokazuje, że nie ma wielkotowarowych gospodarstw rolnych prowadzących produkcję rolną na masową skalę. Wiele gospodarstw uprawia ziemię głównie zaspokajając potrzeby własnych gospodarstw domowych, ewentualne nadwyżki są sprzedawane na targowiskach i bazarach.

3) Powierzchnia budynków inwentarskich i innych:

- powierzchnia obór	12.501 m
- powierzchnia chlewni	6.493 m
- powierzchnia budynków wielofunkcyjnych	5.748 m

4) Udział dochodów z działalności rolniczej w dochodach ogółem:

- udział do 50 % - 46,7 % gmina, 81,1 % miasto
- udział od 50 - 100 % - 53,3 % gmina, 18,9 % miasto
- w tym 90 - 100 % - 32,5 % gmina, 13,0 % miasto

Z danych uzyskanych w wyniku spisu rolnego można wywnioskować, że sytuacja w rolnictwie na obszarach wiejskich Gminy Frombork jest stabilna. Należy zauważyć, że przemiany w polskim rolnictwie będą postępowały zgodnie

z polityką rolną Unii Europejskiej. Drobne gospodarstwa rolne produkujące głównie na własne potrzeby, mogą w tej sytuacji poszukiwać swoich szans poprzez produkcję „niszową” np. żywności ekologicznej.

Dotacje i dopłaty Unii są najczęściej adresowane do większych gospodarstw, które mają zewidencjonowaną produkcję (w dużej mierze o charakterze specjalistycznym). W tej sytuacji małe gospodarstwa rolne są zmuszone poszukiwać swoich nisz rynkowych, tam gdzie opłacalność produkcji nie opiera się o system dopłat i dotacji. Obok produkcji żywności ekologicznej i ogrodnictwa, mogą prowadzić działalność w zakresie agroturystyki (w oparciu o sprzyjające warunki turystyczne i klimatyczne oraz krajobrazowe).

W obliczu przemian rolnicy z gospodarstw o małej powierzchni gruntów muszą poszukiwać innych źródeł dochodów zarówno w oparciu o posiadany potencjał, jak i nowe przedsięwzięcia prowadzone w ramach dostosowania do nowej sytuacji na rynku.

Charakterystyka gospodarstw rolnych w gminie Frombork wg wielkości i rodzaju użytków rolnych w 2002 roku

Tabela nr 13.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	w %	Powierzchnia w ha		
			ogólna	użytków rolnych	lasów i gruntów leśnych
Ogółem	299	100	3724	3524	83
do 1	136	45,5	51	41	0
5-10	68	22,7	173	157	5
10-15	27	9,03	210	191	10
15-20	18	6,02	240	224	9
20-30	15	5,02	285	264	10
20-30	9	3,01	235	223	2
40-50	13	4,35	506	483	12
50 i więcej	13	4,35	2024	1939	36

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002. Opracowanie i obliczenia własne.

Większość gospodarstw zajmuje się produkcją roślinną, z czego dominującą jest produkcja zbóż (77,3 %) w tym zbóż podstawowych (73,4). Produkcją zbóż podstawowych zajmują się w ogromnej większości gospodarstwa indywidualne, przy czym 48 % z nich produkuje pszenicę, a 24% żyto²².

²² Patrz: Powszechny Spis Rolny Tabl. III.7.

Produkcja pozostałych ziemiopłodów nie stanowi ważniejszej gałęzi produkcji rolnej gospodarstw w gminie Frombork. Jest ona bardzo rozproszona. Z analizy danych powszechnego spisu rolnego wynika, że produkcją zbóż podstawowych zajmują się głównie gospodarstwa duże i wielkoobszarowe.

Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów
w gminie Frombork w roku 2002

Tabela nr 14.

Wyszczególnienie	w ha	w %
Ogółem	1056	100,0
Zboża ogółem ¹	817	77,3
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	775	73,4
Strączkowe jadalne na nasiona	0	0,0
Ziemniaki	65	6,1
Przemysłowe	67	6,4
w tym buraki cukrowe	0	0,0
Rzepak i rzepik	67	6,4
Pastewne ²	20	1,9
Pozostałe	87	8,3
w tym warzywa	9	0,8

Źródło: Powszechny Spis Rolny

¹ zboża ogółem łącznie z kukurydzą na ziarno

² łącznie z mieszankami zbożowo - strączkowymi

Produkcja zwierzęca nie stanowi dużego udziału w ogólnej produkcji gospodarstw rolnych w gminie Frombork. Wskazuje na to tabela 11, jak również struktura użytkowania gruntów. Najwięcej gospodarstw utrzymuje drób, z czego dominują gospodarstwa utrzymujące drób kurzy. Bydło utrzymuje 17,7 % gospodarstw, z czego *większość* to krowy mleczne. Następną pozycję zajmują gospodarstwa utrzymujące trzodę chlewną. Pozostała produkcja zwierzęca stanowi margines produkcji rolnej w gminie Frombork.

Gospodarstwa rolne w gminie Frombork utrzymujące
zwierzęta gospodarskie wg gatunków
i grup produkcyjno - użytkowych w roku 2002

Tabela nr 15.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw rolnych
Bydło	53	17,7
w tym krowy	47	15,7
w tym krowy mleczne	47	15,7
Trzoda chlewna	46	15,4
w tym lochy	29	9,7
Owce	#	0,3
w tym maciorki 1-letnie i starsze	0	0,0
Kozy	5	1,7
w tym samice 1-letnie i starsze	3	1,0
Konie	5	1,7
w tym konie 3-letnie i starsze	4	1,3
Króliki (samice)	7	2,3
pozostałe zwierzęta futerkowe (samice)	0	0
Drób ogółem	60	20,1
w tym drób kurzy	58	19,4

Źródło: Powszechny Spis Rolny

2.9. Identyfikacja problemów

Przeszkodami w rozwoju gospodarki gminy miejsko - wiejskiej Frombork są:

- niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej przyjaznej środowisku naturalnemu,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- niski poziom wiedzy mieszkańców na temat przedsiębiorczości,
- wysoki stopień dekapitalizacji majątku trwałego,
- mała siła nabywcza miejscowej ludności,
- duża odległość od głównych ośrodków regionu,
- układ komunikacyjny miasta wymaga modernizacji,
- duży potencjał przyrodniczo – historyczny gminy dający szanse rozwoju sektora turystycznego wymagający podwyższenia standardów oraz uzupełnienia infrastruktury turystycznej,
- wymagające remontów i konserwacji obiekty dziedzictwa kultury,
- słaba dostępność komunikacyjna niektórych obszarów gminy,

- nierozwiązany problem zagospodarowania odpadów stałych, możliwy jest do rozwiązania w krótkim czasie poprzez zaangażowanie przedsiębiorców i pomoc ze strony gminy,
- pilnie wymagana modernizacja wysypiska śmieci, wyposażenie wysypiska w urządzenia umożliwiające pełną segregację śmieci i odzysk surowców wtórnych,
- konieczna poprawa ładu urbanistycznego miasta,
- nierozwiązany problem gospodarki wodno - ściekowej na terenach wiejskich hamuje rozwój gospodarczy gminy i stwarza zagrożenie dla zdrowia mieszkańców oraz środowiska naturalnego,
- brak instytucji wsparcia przedsiębiorczości na poziomie powiatu,
- brak dostatecznej ilości prężnych stowarzyszeń podejmujących wspólnie z władzami samorządowymi działania zmierzające do zapewnienia zrównoważonego rozwoju miasta,
- niewykorzystana możliwość czerpania z alternatywnych źródeł energii,
- konieczna jest wymiana pokryć dachowych (eternitu), na dostosowane do stylu zabudowy zabytkowej oraz z powodu konieczności ochrony środowiska.

Szansą dla mieszkańców gminy jest uzyskiwanie dopłat wyrównawczych i dotacji dla rolników. Środki te mogą uaktywnić inne dziedziny życia gospodarczego np. usługi, jednak wyłącznie przy wsparciu wyspecjalizowanych doradców i pomocy lokalnego samorządu.

2.10. Sfera społeczna

2.10.1. Sytuacja demograficzna i społeczna terenu

Obecnie liczba mieszkańców Fromborka wynosi 2.478 osób, natomiast na terenie gminy zamieszkuje 1.330 osób²³.

Analizując dane demograficzne z Urzędu Statystycznego można zaobserwować względnie stabilną sytuację w zakresie liczby mieszkańców.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w okresie od 2000 do 2006 roku liczba ludności miasta i gminy przedstawiała się następująco:

²³ Wg danych Urzędu Miasta i Gminy Frombork na dzień 27.12.2007 r.

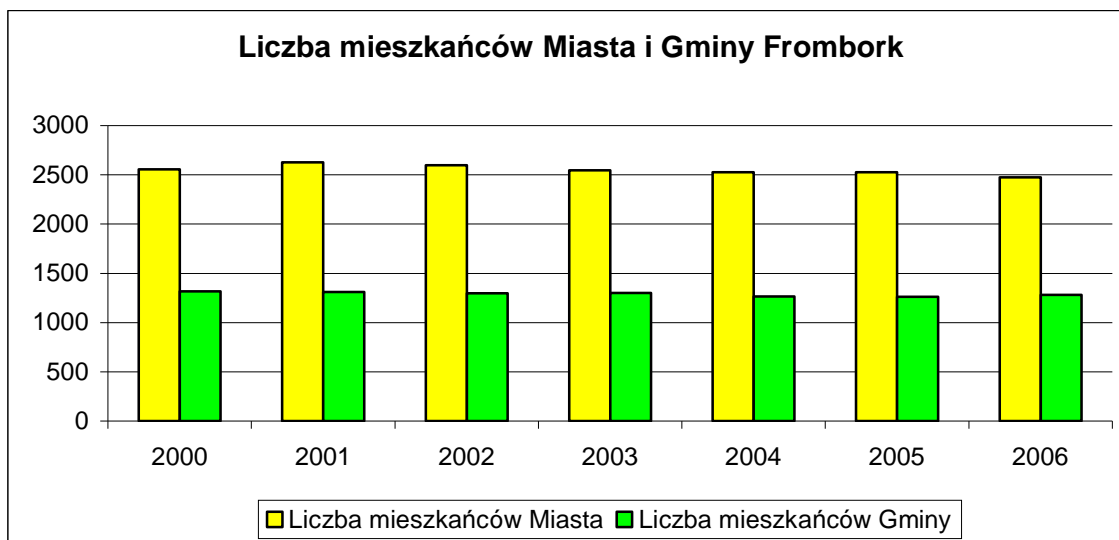

Tabela nr 16.

Rok	Liczba mieszkańców Miasta	Liczba mieszkańców Gminy
2000	2555	1317
2001	2628	1311
2002	2598	1297
2003	2547	1302
2004	2528	1265
2005	2525	1262
2006	2474	1280

Źródło: GUS - Bank Danych Regionalnych

Struktura społeczeństwa w poszczególnych grupach wiekowych na dzień 27.12.2007 roku przedstawia się następująco:

Tabela nr 17.

0-4 lat	167 osób
5-9 lat	194 osób
10-14 lat	256 osób
15-19 lat	302 osób
20-24 lat	357 osób
25-29 lat	303 osób
30-34 lat	291 osób
35-39 lat	256 osób
40-44 lat	244 osób
45-49 lat	301 osób
50-54 lat	293 osób
55-59 lat	265 osób
60-64 lat	158 osób

65-69 lat	123 osób
70 i powyżej	298 osób

Powyższe zestawienie określa podstawowy podział wiekowy miejscowej ludności, który prezentuje się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym było: 919 osób
- w wieku produkcyjnym było: 2.468 osób
- w wieku poprodukcyjnym było: 421 osób

Analizując strukturę ludności wg wykształcenia w gminie Frombork w 2002 roku, można zauważyć, że jest to populacja o niskim wykształceniu. Zdecydowanie dominują osoby z wykształceniem podstawowym, bądź niższym (nieukończone podstawowe lub bez wykształcenia). Stanowią oni 36,8 % ogółu mieszkańców. Następną, pod względem udziału w strukturze mieszkańców grupą wykształcenia, jest grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym 19 %. Kolejną grupą są osoby z wykształceniem średnim, których udział wynosi 18,2 %. Łączny udział osób z wykształceniem poniżej średniego w strukturze mieszkańców gminy Frombork w 2002 roku wyniósł 45,8 %.

Ludność w gminie Frombork w 2002 roku wg poziomu wykształcenia

Tabela nr 18.

Wyszczególnienie	Ogółem	w %
Ludność gminy ogółem	3895	100
Wyższe	204	5,4
Policealne	69	2,2
Średnie razem	716	18,2
Średnie ogólnokształcące	177	4,5
Średnie zawodowe	539	13,9
Zasadnicze zawodowe	745	19
Podstawowe ukończone	1284	32,7
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	161	4,1

Źródło: Powszechny Spis Ludności i Mieszkań 2002. Opracowanie i obliczenia własne.

2.10.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Charakterystyka infrastruktury społecznej na koniec 2007 roku była następująca:

Edukacja

Szkoły podstawowe ²⁴

ilość - 1 (Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika),
liczba uczniów: 234,
liczba nauczycieli: 19
liczba pracowników administracji i obsługi (wspólna dla szkoły podstawowej i gimnazjum): 12 + 1 (prace interwencyjne) + 1 (zastępstwo),
samodzielny budynek, po remoncie, na bieżąco modernizowany, dostosowany do wymaganych standardów - mieści Zespół Szkół,

Szkoły gimnazjalne

ilość - 1 (Gimnazjum im. Parlamentu Europejskiego)
liczba uczniów: 154,
liczba nauczycieli: 18,
gimnazjum funkcjonuje w ramach Zespołu Szkół, w tym samym budynku co szkoła podstawowa,

Szkoły średnie - brak

Przedszkola

ilość - 1 (Przedszkole we Fromborku, ul. Osiedle Słoneczne; przedszkole funkcjonuje w ramach Zespołu Szkół) ,
miejsc 75, trzy sale na 25 osób każda oraz jedna sala terapeutyczna,
dzieci 72,
liczba pracowników: 11 osób (w tym 6 nauczycielek),
budynek dostosowany do pełnienia swojej funkcji, głównie mieszczący przedszkole, ale użyczający swoich pomieszczeń dwóm innym instytucjom: bibliotece i ośrodkowi kultury; budynek wymagający remontu,

²⁴ Szkoła podstawowa i gimnazjum funkcjonują w ramach Zespołu Szkół we Fromborku, z siedzibą przy ulicy Katedralnej 9. Przedstawione poniżej dane statystyczne zostały przekazane przez Dyрекcję Zespołu Szkół, stan na 31.12.2007. Do Zespołu Szkół należy także przedszkole mające swoją siedzibę na Osiedlu Słonecznym we Fromborku.

Domy dziecka

ilość - 1 (Powiatowy Dom Dziecka „*Słoneczne Wzgórze*” we Fromborku, ul. Braniewska 11),
liczba pracowników - 25,
liczba dzieci - 40,
dwa główne budynki przystosowane do pełnienia swoich funkcji, na bieżąco modernizowane i remontowane.

Służba zdrowia

przychodnie - 1 (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Przychodnia Rejonowa)
apteki - 1 (Apteka Królewiecka z Braniewa)
szpitale - 1 (Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej; największy zakład pracy we Fromborku, zatrudniający średnio 170 osób personelu stałego),

Biblioteki publiczne

ilość - 1 (Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Frombork),
liczba pracowników: 1 + 1 (prace interwencyjne) + 1 (staż),
księgozbiór liczący 25.413 woluminów,
liczba czytelników - 340,
liczba wypożyczeń - 15.439²⁵,
bez samodzielnej siedziby, funkcjonuje w pomieszczeniach budynku Zespołu Szkół - przedszkola,

Muzea²⁶

ilość - 1 (Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, ul. Katedralna 8),
sale ekspozycyjne w dawnym pałacu biskupów warmińskich (wystawy stałe i czasowe),
Szpital św. Ducha przy ul. Starej (wystawy stałe i czasowe,

²⁵ Dane z dnia 31 grudnia 2007 przekazane przez Dyrektorkę Biblioteki. Liczba wypożyczeń i liczba czytelników obejmują okres 2007 roku (od 1 stycznia do 31 grudnia 2007).

²⁶ Dane podane przez Dyrektora MMK, stan na dzień 31 grudnia 2007 roku.

od strony południowej ogród – herbarium z uprawami ziół leczniczych),
Dzwonnica (znakomity punkt widokowy) – Wahadło Foucaulta, przyrząd do obserwacji dobowego ruchu wirowego Ziemi,
Wieża Kopernika (ekspozycja stała – „*Gabinet uczonego doby renesansu*”),
Planetarium, wyposażone w aparaturę firmy Carl Zeiss wyświetla na kopule o średnicy 8 metrów obrazy nieba widoczne z dowolnego punktu na Ziemi,
obserwatorium astronomiczne na Żurawiej Górze,
księgozbiór (starodruki, sztuka dawna, kartografia, historia nauki) – 9.173 woluminów,
liczba muzealiów – 4.062 pozycje inwentarzowe,
liczba lekcji muzealnych, warsztatów, sesji naukowych – 1.081,
frekwencja (na podstawie sprzedanych biletów) – 139.362 osoby,
liczba pracowników: 42 osoby (w tym pracownicy merytoryczni – 14 osób),

Placówki kultury

ilość – 1 (Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury we Fromborku),
liczba pracowników: 2 + 6 (prace interwencyjne) + księgowa (na 1/8 etatu),
bez samodzielnej siedziby, funkcjonuje w pomieszczeniach budynku Zespołu Szkół - przedszkola,

Turystyka

Podmioty oferujące miejsca noclegowe na terenie miasta i gminy:

- Hotel „Kopernik”, Frombork, ul. Kościelna 2 – 74 miejsca noclegowe,
- Dom Familijny „Rheticus”, Frombork, ul. Kopernika 10 – 55 miejsc noclegowych,
- Obiekt Praktyk Medycznych, Frombork, ul. Rybacka 12 – 49 miejsc noclegowych,
- Camping, Frombork, ul. Braniewska – 60 miejsc noclegowych,
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Copernicus”, Frombork, ul. Braniewska 11 – 50 miejsc noclegowych,
- Harcerska Baza Obozowa Komendy Hufca ZHP w Elblągu, Frombork, ul. Elbląska – 50 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo agroturystyczne Lilia Koczergo, Frombork, ul. Kapelańska 5 – 15 miejsc noclegowych,

- Pokoje gościnne Ewa Nowicka, Frombork, ul. Ogrodowa 24
– 21 miejsc noclegowych,
- Kwatery prywatne Robert Żuk, Frombork, ul. Szkolna 8
– 12 miejsc noclegowych,
- Gospodarstwo agroturystyczne Frombork Siedlisko,
D.Z.J. Czarnecki, Ronin 15 – 4 miejsca noclegowe,
- Majątek Tulisówka, ekologiczne gospodarstwo
agroturystyczne, Narusa 15 – 6 miejsc noclegowych.

Łącznie na terenie miasta i gminy dla potrzeb turystyki pobytowej przygotowanych jest 396 miejsc noclegowych ²⁷.

Społeczne organizacje pozarządowe

- Fundacja im. Mikołaja Kopernika
- Towarzystwo Miłośników Fromborka
- Fromborski Fundusz Stypendialny
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej
– Archidiecezjalne Centrum Młodzieżowe we Fromborku
- Towarzystwo Przyjaciół Gimnazjum we Fromborku
- Ochotnicza Straż Pożarna we Fromborku, Jędrychowie
i Wielkim Wierznie
- Polski Związek Łowiecki
- Towarzystwo Opieki Nad Zwierzętami
Koło we Fromborku
- Rodzinny Ogród Działkowy „Nad Zalewem”
- Klub Sportowy „Zalew” Frombork
- Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Frombork
- Morski Klub Żeglarski „DAL” PTTK
- Stowarzyszenie „Fromborski Patrol”
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wielkim Wierznie.

Szkoły we Fromborku:

- Szkoła Podstawowa

W 1946 roku pierwszą siedzibą szkoły był budynek późniejszej poczty przy ul. Kapelańskiej 3 i Kapelańskiej 6, a następnie budynek przy ul.

²⁷ Dane UMiG we Fromborku na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Szkolnej 12. W roku szkolnym 1947/48 przeniesiono część uczniów do budynku przy ul. Elbląskiej 11, który do 1972 był siedzibą szkoły podstawowej. W latach 1970 - 71, przy udziale harcerzy z „Operacji 1001 Frombork”, wybudowano nową szkołę przy ul. Katedralnej 9. Budynek ten jest obecnie siedzibą Szkoły Podstawowej oraz powstałego w 1999 roku Gimnazjum. Od 2004 roku obie szkoły funkcjonują w ramach Zespołu Szkół we Fromborku.

- Gimnazjum

Gimnazjum im. Parlamentu Europejskiego mieści się w budynku przy ul. Katedralnej 9. Misja szkoły: „JESTEŚMY SZKOŁĄ INSPIRUJĄCĄ DO AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ”. Szkoła powstała we wrześniu 1999 roku w wyniku przeprowadzonej w kraju reformy oświaty.

Gimnazjum we Fromborku drogą referendum wśród uczniów wybrało nazwę: Gimnazjum imienia Parlamentu Europejskiego. Koncepcja ta uzyskała akceptację lokalnego samorządu, władz oświatowych województwa i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wniosek szkoły fromborskiej przy poparciu MENiS uzyskał aprobatę w strasburskiej siedzibie Parlamentu Europejskiego. Biuro Parlamentu Europejskiego podczas spotkania 11 września 2002 roku. zdecydowało zezwolić Gimnazjum we Fromborku na przyjęcie imienia Parlamentu Europejskiego. Na spotkaniu władz Fromborka i dyrekcji szkoły z przedstawicielami Parlamentu Europejskiego w Pułtusk 24 kwietnia 2003 roku przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Pat Cox , potwierdził swoją aprobatę dla starań fromborskiej szkoły o nadanie imienia. Uroczystość celebrowano dnia 23 maja 2003 roku. W uroczystości uczestniczyło wielu znakomitych gości reprezentujących władze państwowe, regionalne oraz przedstawiciele Parlamentu Europejskiego. Nadanie imienia zapoczątkowało działanie zmierzające do stworzenia we Fromborku centrum edukacji europejskiej adresowane do młodzieży z regionu. Głównym celem jest łączenie promowania idei europejskiego parlamentaryzmu, przygotowujące młodzież do funkcjonowania w Strukturach Zjednoczonej Europy, z utrzymaniem właściwej rangi lokalnej kultury i jej dziedzictwa.

- Przedszkole

Misja przedszkola: „ Jesteśmy otwarci na potrzeby dzieci i rodziców, proponujemy działania twórcze”. Pierwsze przedszkole powstało we Fromborku w 1947 roku i mieściło się w budynku przy ul. Szkolnej. W 1964 roku zaadaptowano na przedszkole kanonię Najświętszej Marii Panny. W latach osiemdziesiątych w związku z wyżem demograficznym wystąpiła konieczność

budowy nowego obiektu. Od 1988 roku przedszkole mieści się w przygotowanym na te cele budynku. Od 1993 roku w ramach oszczędności do budynku przedszkola przeniesiono bibliotekę i dom kultury. Od 2004 roku w związku z realizowaniem Programu Naprawczego Gminy Frombork przedszkole funkcjonuje w ramach Zespołu Szkół.

Biblioteki

Na terenie miasta i gminy Frombork funkcjonuje jedna biblioteka. Znajduje się ona we Fromborku i liczy 24.474 woluminów. Korzysta z niej rocznie 394 stałych czytelników, którzy rocznie realizują 16.328 wypożyczeń. Biblioteka jest własnością gminy i zatrudnia jedną osobę na etacie oraz pomocniczo jedną osobę skierowaną do pomocy w ramach prac interwencyjnych finansowanych przez Urząd Miasta i Gminy.²⁸ Początki bibliotekoznawstwa po II wojnie światowej we Fromborku związane były z miejscową szkołą podstawową. W 1948 roku powstała Gminna Biblioteka Publiczna przy ul. Kapelańskiej. W 1960 roku przeniesiono księgozbiór do kanonii św. Ignacego, a w 1973 roku kolejny raz zmieniono siedzibę biblioteki przenosząc zbiory do budynku przy ul. Elbląskiej. Od 1993 roku biblioteka mieści się w budynku przedszkola (obecnie Zespół Szkół) w jednym pomieszczeniu o powierzchni ok. 90m². W ostatnich latach w ramach tego samego pomieszczenia wygospodarowano oddział dla dzieci. Dzięki współpracy międzybibliotecznej czytelnicy mają możliwość zamawiania książek z innych bibliotek. Prowadzona jest kartoteka informacji prasowych na temat miasta i gminy Frombork. Mankamentem jest to, że biblioteka nie jest usytuowana w centralnym miejscu miasteczka. Ograniczone pomieszczenie nie daje możliwości na zorganizowanie czytelni. Biblioteka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 10 - 17 wyłączając środę.

	Kolejne lata							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Stan księgozbioru dorosłych	22.657	22.928	23.055	6.062	6.170	6.415	6.645	7.061
Stan księgozbioru dzieci	6.016	6.059	6.139	17.241	17.585	18.057	17.829	18.352
Liczba czytelników	458	470	490	472	473	440	394	340
Wydatki na książki	2.859	2.660	3.114	2.488	6.600	11.075	12.988	16.396

²⁸ www.stat.gov.pl, Baza Danych Regionalnych

W bibliotece istnieje możliwość korzystania z Internetu. Biblioteka nie ma swoich filii na wiejskich terenach gminy.

Muzea

Pierwsza izba poświęcona pamięci Mikołaja Kopernika powstała we Fromborku w 1912 r. w wieży, która za życia astronoma była jego własnością. Muzeum utworzono w 1948 roku. Początkowo sale ekspozycyjne znajdowały się w kanonii pod wezwaniem NMP, a od 1970 roku mieszczą się w dawnym pałacu biskupim na Wzgórzu Katedralnym. Przez cały rok są udostępniane zwiedzającym.

Dodatkową atrakcją jest wieża (dawna dzwonnica katedralna), która latem jest miejscem wystaw sztuki współczesnej, a z tarasu widokowego można podziwiać okolicę. W przyziemiu wieży mieści się planetarium, przez cały rok prezentujące seanse o tematyce astronomicznej.

Poza Wzgierzem Katedralnym znajdują się: muzeum poświęcone historii medycyny oraz obserwatorium astronomiczne. Siedzibą pierwszego jest szpital pod wezwaniem św. Ducha, zachowany w niezmienionej formie od XVII w.

Obserwatorium astronomiczne znajduje się w odległości 1,5 km od Fromborka na najwyższym z okolicznych wzgórz - Żurawiej Górze.

Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku jako pierwsza instytucja kulturalna w Polsce uzyskała środki finansowe z Unii Europejskiej w ramach programu KULTURA 2000. Był to program wspierający działalność kulturalną. Zgodnie z nim Komisja Europejska przyznała trzyletnie dofinansowanie współpracującym instytucjom muzealnym ze Szwecji, Włoch, Wielkiej Brytanii, Czech i Polski. Muzea te zajmują się dziedzictwem pozostawionym przez pięciu uczonych: Mikołaja Kopernika, Tycho de Branhe, Jana Keplera, Galileusza i Isaaca Newtona. Miejsca, gdzie znajdują się pamiątki po nich zalicza się do interesujących atrakcji turystycznych. Instytucje, które zajmują się pielęgnowaniem tych pamiątek, zawarły ze sobą porozumienie o współpracy o nazwie World View Network.

Placówki kultury

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury znajduje się na Osiedlu Słonecznym (bez samodzielnej siedziby, funkcjonuje w pomieszczeniach budynku Zespołu

Szkół - przedszkola). Po II wojnie światowej do połowy lat pięćdziesiątych działalność kulturalna we Fromborku koncentrowała się w Domu Rybaka przy ul. Zielonej 1. Do ponownego otwarcia placówki kulturalnej w mieście doszło w 1960 r. (pierwsze piętro kanonii św. Ignacego). Placówka następnie zmieniła swoją siedzibę na adaptowany budynek restauracji „Pod Wzgórzem”, dwie sale w budynku przy ul. Szkolnej oraz pomieszczenie w piwnicy po byłej kotłowni przy ul. Młynarskiej. Od 1993 roku dom kultury funkcjonuje w budynku Zespołu Szkół we Fromborku (siedziba przedszkola).

Fundacja im. Mikołaja Kopernika

Fundacja została założona w 1992 roku. Jest organizatorem i współorganizatorem konferencji naukowych związanych z osobą Mikołaja Kopernika i dziejami Warmii. 2001 rok: - „Krasicki na Warmii”. Uroczystością o największym zasięgu była konferencja „Czas i Astronomia - spotkanie dwóch światów” zorganizowana z okazji 500 - lecia odkrycia Ameryki (wspólnie z Uniwersytetem Warszawskim, pod patronatem UNESCO).

Fundacja prowadzi badania nad dziejami dawnych Prus Wschodnich, ze szczególnym uwzględnieniem artystycznych dziejów Warmii oraz dziedzictwa kulturowego (projekt „Skarby z poddasza”). Dziedzictwo kulturowe Warmii to ekspozycja i inwentaryzacja ofiarowanych fundacji eksponatów etnograficznych i historycznych pochodzących od ludności miejscowej i przesiedleńczej. Badania publikowane były w wydawnictwie własnym pt. „*Folia Fromborensia*”. Fundacja jest również współorganizatorem odbywających się w miesiącach letnich koncertów organowych w katedrze.

Fromborski Fundusz Stypendialny

Jest efektem realizowanego w 2002 roku we Fromborku Programu Rozwoju Małych Miast. Założeniem PRMM było zapobieganie lokalnej dezintegracji społecznej poprzez wykorzystanie potencjału osób związanych z edukacją i kulturą. Jednym z 11 projektów w ramach PRMM było powołanie Fromborskiego Funduszu Stypendialnego. Spotkanie założycielskie FFS odbyło się 16 grudnia 2003 roku. Głównym celem FFS jest wspieranie zdolnej młodzieży z miasta i gminy Frombork.

	WYPŁACONE STYPENDIA		
	2005	2006	2007
stypendia jednorazowe przyznawane Gimnazjaliście Roku i najlepszemu uczniowi szkoły	2	2	2
stypendium roczne wypłacane najlepszemu uczniowi gimnazjum i szkoły podstawowej	3 x 50 zł 3 x 100 zł	3 x 50 zł 3 x 100 zł	3 x 50 zł 3 x 100 zł
stypendia(10 miesięczne) wypłacone studentom I roku studiów magisterskich	-	-	3 x 380 zł

W roku 2008 FFS będzie kontynuował wypłacanie stypendiów uczniom szkoły podstawowej i gimnazjum, poszerzy swoją ofertę dla studentów oraz rozpocznie wypłacanie stypendiów dla uczniów klas III szkół średnich.

FFS nawiązuje do tradycji popierania działalności oświatowej dla świeckich i duchownych studentów z Warmii na uczelniach rzymskich i lokalnych gimnazjach jezuickich oraz trwałych wartościach inteligenckiego środowiska, które zaistniały w stolicy historycznej Warmii.

Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum we Fromborku

Z chwilą powołania gimnazjum we Fromborku narodził się pomysł powołania stowarzyszenia, którego celem statutowym jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci młodzieży. 15 marca 2001 roku z inicjatywy nauczycieli i rodziców dzieci uczących się w szkole podstawowej i gimnazjum odbyło się zebranie założycielskie Stowarzyszenia Przyjaciół Gimnazjum. 20 grudnia 2001 roku stowarzyszenie zostało zarejestrowane i rozpoczęło swoją działalność. Pierwsze inicjatywy polegały na organizowaniu imprez charytatywnych, dzięki którym wzbogacano wyposażenie szkoły. Obecnie działalność stowarzyszenia zawieszono.

Opieka zdrowotna

Mieszkańcy gminy miejsko - wiejskiej Frombork korzystają z jednej przychodni lekarskiej. Od 1994 r. zlokalizowana jest we Fromborku przy ulicy Młynarskiej 4 w budynku przygotowanym specjalnie na potrzeby opieki zdrowotnej. Od 1 czerwca 1997 r. funkcjonuje jako Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. W placówce zatrudnionych jest 9 osób: dwóch lekarzy ze specjalnością medycyna rodzinna, 4 pielęgniarki (w tym 2 pielęgniarki środowiskowe), 1 położna, pracownik gospodarczy oraz księgowa. Pod opieką lekarsko - pielęgniarską jest 3.288²⁹ osób z terenu miasta i gminy Frombork oraz gmin sąsiadujących (w tym 675 dzieci do 18 roku życia). Pielęgniarki środowiskowe opiekują się 3.279 osobami, położna - 1.703 kobietami. W ramach działań profilaktycznych wykonuje się: badania bilansu zdrowia, szczepienia, wizyty patronażowe, badania przesiewowe w kierunku cukrzycy i chorób układu krążenia, szereg pogadanek i porad indywidualnych oraz inne doraźne akcje specjalistyczne. Pacjenci korzystają z usług laboratorium oraz zabiegów rehabilitacyjnych w miejscowym SPSPZOZ.

Ponadto prowadzone są też prywatne praktyki lekarskie. Do dyspozycji mieszkańców jest jedna apteka.

Najbliższy szpital znajduje się w Braniewie. Ponadto we Fromborku funkcjonuje Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, którego organem założycielskim jest samorząd województwa warmińsko - mazurskiego.

Szpital we Fromborku ma ponad 50-cio letnie doświadczenie w leczeniu psychiatrycznym. Funkcjonuje w pięknym architektonicznie budynku, doskonale wkomponowanym w otaczający park.

Placówka dysponuje 205 łózkami: w ramach czterech oddziałów ogólnie - psychiatrycznych, oddziału terapii uzależnień od alkoholu i oddziału detoksykacji od alkoholu. Szpital zapewnia dobre warunki socjalno - bytowe. Pacjenci mają zagwarantowaną fachową opiekę medyczną, pielęgniarską i psychiatryczną. Liczni terapeuci i instruktorzy aktywnie współuczestniczą w całym procesie leczenia. Oprócz tradycyjnego leczenia szeroką gamą leków stosowana jest także terapia oparta o sprawdzone metody psychoterapii.

Pacjenci korzystają z bogatej oferty szpitala z zakresu rehabilitacji leczniczej.

Szpital wdrożył System Zarządzania Jakością zgodny z wymogami normy ISO 9001 : 2001.

²⁹ Stan na 31.12.2007r.

Misją szpitala jest:

Przywracanie zdrowia choremu przy pełnym poszanowaniu praw pacjenta, poczuciu jego zaufania i bezpieczeństwa w całym procesie leczenia.

Zabezpieczenie opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczające. Jednak system wymaga ciągłego dostosowywania do zmieniających się potrzeb społecznych. Starzenie się społeczeństwa, duży udział osób niepełnosprawnych wymagających specjalnej opieki to wyzwania, z którymi będzie się musiał zmierzyć lokalny samorząd w nadchodzących latach.

Podmioty gospodarki narodowej

Łączna ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2007 roku wynosiła łącznie 288 jednostek gospodarczych. Podmioty gospodarcze prowadziły działalność głównie na terenie Fromborka (250 jednostek). Na terenach wiejskich działalność prowadziło 38 podmiotów³⁰. Wśród ogólnej liczby podmiotów o zróżnicowanym profilu prowadzonej działalności, zwrócić należy uwagę na fakt, że funkcjonujące firmy dysponują już dużą samodzielnością oraz zapleczem pozwalającym na stabilną działalność. W przeciwieństwie do dynamicznego początku lat 90-tych XX wieku, kiedy wiele podmiotów powstawało i po krótkim czasie funkcjonowania upadało, obecnie przedsiębiorcy radzą sobie o wiele lepiej z działalnością w warunkach rosnącej konkurencji i wymagań rynku.

Charakterystyka branżowa podmiotów i jednostek prowadzących działalność gospodarczą w 2007 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku jest następująca:

W mieście dominowały następujące branże:

- usługi różne	- 30
- usługi turystyczne (miejsca noclegowe)	- 10
- gastronomia	- 11 (w tym 8 punktów sezonowych)
- sklepy spożywcze	- 11
- inne sklepy	- 11
- apteki	- 1
- obsługa samochodów	- 3
- usługi budowlane	- 3
- usługi transportowe	- 2
- stacje paliw	- 1 + 1 stacja LPG

³⁰ Baza danych regionalnych GUS, stan na 31.12. 2007.

Na terenach wiejskich funkcjonują dwa zakłady stolarskie (Ronin, Wielkie Wierzno), Gospodarstwo Ogrodnicze Borka w Biedkowie (uprawa borówki amerykańskiej), dwa gospodarstwa agroturystyczne (Narusa, Ronin) oraz sklepy spożywczo – przemysłowe zlokalizowane w: Baranówce, Biedkowie, Bogdanach, Drewnowie, Jędrychowie, Narusie i Wielkim Wierźnie (w sumie 7 sklepów).

Na terenie miasta i gminy dominują zakłady małe (często firmy jednoosobowe powstałe w oparciu o samozatrudnienie) i niewielkie firmy rodzinne. Brak jest dużych zakładów pracy, które zapewniałyby zatrudnienie większej liczbie mieszkańców miasta i okolicy.

W tej sytuacji największymi pracodawcami na terenie Fromborka są: Zespół Szkół, Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej, „Bio – Energia” Spółka z o. o., PPHU „Copernicus” (usługi komunalne) oraz Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku.

Zasoby mieszkaniowe ³¹

W gminie jest łącznie 1. 177 mieszkań z czego w mieście 774 mieszkań, a na wsi 403 mieszkania. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba mieszkań w mieście i gminie utrzymuje się praktycznie na zbliżonym poziomie. Nieznaczne wzrosty wynikają w pewnej mierze z samodzielnego zaspokajania potrzeb przez mieszkańców w formie rozbudowy, adaptacji lub nowych inwestycji w zakresie budownictwa jednorodzinne.

W zarządzie komunalnego zasobu mieszkaniowego gminy znajdują się 24 budynki na terenie miasta i 9 budynków na terenie gminy. We władaniu wspólnot mieszkaniowych znajduje się odpowiednio 17 budynków w mieście i 3 na terenie gminy.

Stan techniczny większości budynków nie jest zadowalający. Ponad połowa z nich wymaga kapitalnego remontu. Większość obiektów mieszkalnych w mieście to budynki o charakterze zabytkowym, które powstały przed rokiem 1945.

Zaopatrzenie w gaz

Obecnie brak jest sieci gazowej na obszarze miasta i gminy Frombork. Mieszkańcy korzystają z gazu propan - butan rozprowadzanego w butlach gazowych. Sieć dystrybucji w ten produkt jest dobrze rozwinięta.

³¹ Dane Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku, stan na 31 grudnia 2007 roku.

Na terenie miasta i gminy są zlokalizowane trzy punkty sprzedaży butli obsługiwane przez PKN Orlen, BP oraz Gaspol.

Planuje się budowę sieci gazowej w porozumieniu z sąsiednimi gminami, które również uruchamiają przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie gazyfikacji.

Zaopatrzenie w wodę i kanalizację

Z sieci wodociągowej w gminie Frombork korzystają mieszkańcy następujących miejscowości³²:

Tabela nr 19.

Miasto/ Sołectwo	% zwodociągowania
Frombork	100
Baranówka	100
Biedkowo	100
Bogdany	100
Drewnowo	100
Jędrychowo	99,6
Krzyżewo	99,2
Krzywiec	100
Narusa	100
Nowe Sadłuki	100
Ronin	100
Wielkie Wierzno	98,8

Źródło: Dane UMiG Frombork

Udział ludności korzystającej z wodociągów i kanalizacji jest w gminie Frombork, w porównaniu do sąsiednich gmin oraz powiatu braniewskiego, najwyższy. Wynosi on 99,8 % dla wodociągów i 62 % dla kanalizacji. Należy jednak zwrócić uwagę, że jedynie w gminie Frombork nie funkcjonuje kanalizacja na terenach wiejskich. Zakłada się, że docelowo skanalizowany zostanie cały obszar miasta i gminy z wyjątkiem rozproszonych zagród, dla których

³² Dane UMiG Frombork

prorowadzenie przyłączy byłoby ekonomicznie nieopłacalne. Alternatywnym rozwiązaniem w takich wypadkach mogą być przydomowe, ekologiczne oczyszczalnie ścieków.

We Fromborku planuje się dokończenie istniejącej sieci wraz z likwidacją dzikich podłączeń do kanalizacji deszczowej oraz cieków i rowów melioracyjnych.

Zaopatrzenie w ciepło

Mieszkańcy Fromborka w 70 % korzystają z energii ciepłej dostarczanej z opalanej biomasą gminnej kotłowni. Pozostali mieszkańcy czerpią energię ciepłą z własnych domowych pieców, opalanych w większości miałem węglowym. Zasilenie w ciepło może być rozprowadzone na większym terenie. Funkcjonująca kotłownia ma jeszcze niewykorzystane moce. Jednak koszt budowy sieci znacznie ogranicza możliwości w tym zakresie. Funkcjonująca kotłownia na biomasę spełnia kryteria stawiane tego typu obiektom przez przepisy w zakresie ochrony środowiska.

Bezpieczeństwo

Na terenie gminy miejsko - wiejskiej Frombork funkcjonuje jeden posterunek policji. Ma on swoją siedzibę we Fromborku przy ul. Kapelańskiej 12. Obsada komisariatu składa się z kierownika posterunku i trzech policjantów wykonujących zadania służbowe w terenie. Z uwagi na dużą powierzchnię miasta i gminy oraz szeroki zakres działań policji nie udaje się w pełni panować nad porządkiem i ładem publicznym na podległym terenie. Szczególnie odczuwalne jest to w sezonie letnim, kiedy wzmożony ruch turystyczny stwarza dodatkowe problemy w zakresie utrzymania porządku i bezpieczeństwa. W sezonie turystycznym notuje się wiele wykroczeń, jednak skromna załoga posterunku policji nie jest w stanie reagować na wszystkie przejawy niewłaściwych zachowań i łamania przepisów prawa. W praktyce policja fromborska ze względu na skromną obsadę, nie prowadzi działań o charakterze prewencyjnym, skupiając się na działaniach dochodzeniowych i interwencjach.

Działania policji są wspierane przez Stowarzyszenie „Fromborski Patrol”, społeczną instytucję, która jest inicjatywą mieszkańców, jednak podstawowym problemem jest brak odpowiednich środków finansowych na zwiększenie etatów i niezbędne wyposażenie posterunku we Fromborku.

Wyposażenie w środki techniczne jest dalece niewystarczające w stosunku do potrzeb i skali działania w terenie. Jeden samochód oraz wysłużony sprzęt

telekomunikacyjny nie zapewniają sprawnej i skutecznej pracy policjantów. W mieście odczuwa się potrzebę zainstalowania automatycznego monitoringu oraz fotoradarów, które wpłyną na skuteczne egzekwowanie ograniczenia prędkości pojazdów na obszarze miasta. Brak przestrzegania ograniczenia prędkości jest poważnym problemem zarówno ze względu na bezpieczeństwo użytkowników dróg, jak i stan techniczny zabytkowych budynków zlokalizowanych przy ulicach, gdzie odbywa się wzmożony ruch pojazdów i ciężkiego sprzętu.

Statystyki w zakresie przestępczości na terenie miasta i gminy Frombork prezentuje poniższa tabela.

Przestępstwa w latach 2004, 2005, 2006, miasto i gmina Frombork

Tabela nr 20.

Kategorie przestępstw	2004	2005	2006
Przestępstwa przeciwko mieniu	28	38	39
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	14	8	7
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	19	8	5
Przestępstwa przeciwko wolności	6	11	7
Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	12	25	28
Inne	5	8	10
Łączna liczba przestępstw	84	98	96

Przestępczość i patologia nieletnich - miasto i gmina Frombork

Tabela nr 21.

	2004	2005	2006
liczba sprawców małoletnich	2	2	10
wnioski do Sądu Rodzinnego o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej.	0	0	0

Źródło: Posterunek Policji we Fromborku

Ochronę pożarową zapewniają trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Ich remizy znajdują się we Fromborku, Wielkim Wierznie

i Jędrzychowie. OSP we Fromborku należy do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego³³.

Nie występują na terenie gminy poważniejsze zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców, czy to ze strony zakładów prowadzących działalność niebezpieczną, czy też ze strony niedostatków w zakresie ochrony środowiska.

Komunikacja

Komunikację masową w gminie Frombork do niedawna obsługiwały w głównej mierze Polskie Koleje Państwowe, PKS Braniewo oraz nieliczni prywatni przewoźnicy drogowi. W kontekście zmniejszającej się ilości połączeń kolejowych należy dążyć do rozwoju usług drogowego przewozu osób. Kolej likwiduje bądź zawiesza połączenia nierentowne ekonomicznie. Budżety samorządów gmin położonych przy linii kolejowej przebiegającej wzdłuż linii brzegowej Zalewu Wiślanego nie pozwalają na dofinansowanie przewozów realizowanych przez PKP. Dlatego konieczne jest dążenie do rozwijania komunikacji zbiorowej w oparciu o zasoby PKS i prywatnych przewoźników drogowych.

2.10.3. Grupy społeczne wymagające wsparcia

Bezrobotni

Województwo Warmińsko - Mazurskie jest województwem o najwyższym wskaźniku bezrobocia w kraju. Niestety ten stan jest obserwowany od kilku lat. Brak rozwiązań o charakterze strukturalnym sprawia, że sytuacja wciąż nie ulega wyraźnej poprawie.

Statystyki bezrobocia w gminie Frombork przeprowadzone w ciągu ostatnich lat wskazują na ustabilizowanie się poziomu bezrobocia. W ciągu każdego roku zauważalny jest w okresie letnim nieznaczny spadek liczby bezrobotnych. Taka sytuacja wskazuje, że część z tych osób sezonowo znajduje zatrudnienie. Sytuację w zakresie stanu i poziomu bezrobocia w poszczególnych miesiącach i latach przedstawiają poniższe tabele.

³³ Dane UMiG Frombork

Miasto i gmina Frombork (dane do sierpnia 2007 r.)

Tabela nr 22.

Miesiąc	Bezrobotni zarejestrowani		Z prawem do zasiłku		% 4:2
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Styczeń	498	263	82	32	16,47 %
Luty	472	250	82	28	17,37 %
Marzec	476	254	78	28	16,39 %
Kwiecień	407	208	70	24	17,20 %
Maj	369	192	59	20	15,99 %
Czerwiec	361	191	57	20	15,79 %
Lipiec	373	191	61	19	16,35 %
Sierpień	361	189	51	15	14,13 %

Miasto i gmina Frombork 2006 r.

Tabela nr 23.

Miesiąc	Bezrobotni zarejestrowani		Z prawem do zasiłku		% 4:2
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Styczeń	532	265	85	37	15,97 %
Luty	533	265	86	37	16,14 %
Marzec	531	268	92	41	17,33 %
Kwiecień	521	265	90	41	17,27 %
Maj	515	266	91	37	17,67 %
Czerwiec	496	249	87	35	17,54 %
Lipiec	479	243	77	30	16,08 %
Sierpień	484	246	85	31	17,5 %
Wrzesień	150	248	83	31	18,44 %
Październik	451	242	83	32	18,40 %
Listopad	431	230	78	31	18,10 %
Grudzień	458	240	79	30	17,25 %

Miasto i gmina Frombork 2005 r.

Tabela nr 24.

Miesiąc	Bezrobotni zarejestrowani		Z prawem do zasiłku		% 4:2
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Styczeń	536	276	104	33	19,40 %
Luty	548	281	105	34	19,16 %
Marzec	537	277	102	31	18,99 %
Kwiecień	503	251	104	29	20,68 %
Maj	501	257	108	36	21,56 %
Czerwiec	493	259	104	34	21,10%

Lipiec	489	259	94	35	19,22 %
Sierpień	506	272	92	33	18,18 %
Wrzesień	486	263	88	31	18,11 %
Październik	473	248	93	32	19,66 %
Listopad	467	242	102	34	21,84 %
Grudzień	490	249	99	37	20,20 %

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Braniewie

Niepokojącym jest fakt, że spada odsetek bezrobotnych z prawem do zasiłku. Stwarza to zagrożenie marginalizacją społeczną tej grupy osób.

Struktura bezrobotnych w gminie Frombork wg wykształcenia niemal wiernie odzwierciedla strukturę wykształcenia ogółu ludności. Należy jednak zwrócić uwagę, że odsetek osób z wyższym wykształceniem wśród bezrobotnych jest prawie o połowę mniejszy niż udział osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie ludności gminy. Podobna sytuacja jest w grupie osób ze średnim wykształceniem, jak również w grupie osób z wykształceniem podstawowym lub niższym, z tym że różnica nie jest już tak duża. Odwrotna natomiast sytuacja ma miejsce w przypadku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Odsetek osób bezrobotnych z takim wykształceniem jest wyższy niż ich udział w ogólnej liczbie ludności. Stąd należy wnosić, że poziom wykształcenia jest jednym z głównych czynników bezrobocia. W najlepszej sytuacji są osoby z wykształceniem wyższym i średnim. Opisany powyżej stan w grupie osób z wykształceniem zawodowym wskazuje, że nie ma zapotrzebowania na pracowników o wspomnianym wykształceniu.

Mając na uwadze, niższy udział w strukturze bezrobotnych osób z wykształceniem podstawowym lub niższym niż w ogólnej liczbie ludności, można stwierdzić, że pracodawcy poszukują pracowników do prac prostych, których nie chcą wykonywać osoby z wykształceniem ponadpodstawowym.

W ocenie bezrobocia w kontekście wykształcenia osób bezrobotnych, należy wziąć pod uwagę również konkurencję wśród samych bezrobotnych, kiedy to osoby o wyższych kwalifikacjach decydują się podjąć pracę, którą mogłaby wykonywać osoba z niższym wykształceniem.

Spółeczność osób bezrobotnych jest grupą wymagającą wsparcia, którego celem powinno być podniesienie lub dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, jak również zapobieżenia długotrwałemu bezrobociu i marginalizacji społecznej.

Bierni zawodowo

W gminie Frombork 45,8 % mieszkańców jest biernych zawodowo - nie pracuje, nie prowadzi działalności gospodarczej i nie jest zarejestrowana jako bezrobotni - 57,8 % z nich to kobiety. Największą grupę wśród osób biernych zawodowo stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub niższym (niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego). Ich udział wynosi 63,6 %³⁴.

Opisaną powyżej populację należy również zaliczyć do grup społecznych wymagających wsparcia. Są to osoby, które utrzymują się z zasiłków z opieki społecznej lub innych świadczeń własnych lub członków rodziny. Niewątpliwie są to osoby zagrożone marginalizacją społeczną.

Niepełnosprawni

Grupa osób niepełnosprawnych w gminie Frombork liczy 644 osoby, z czego 416 mieszka na obszarach wiejskich, a 228 na obszarach miejskich gminy. Aktywność zawodowa tej grupy jest bardzo niska w wynosi dla obszaru całej gminy 13,4 %. Oznacza to, że 86,6 % niepełnosprawnych w gminie nie pracuje, nie prowadzi działalności gospodarczej i nie jest zarejestrowana jako bezrobotni.

Struktura wykształcenia tej społeczności jest dużo gorsza niż struktura wykształcenia ogółu mieszkańców gminy. Największą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub niższym, które stanowią aż 57,8 %. Następną grupę pod względem udziału w ogólnej liczbie niepełnosprawnych w gminie Frombork, stanowią osoby z wykształceniem średnim 15,2 %.

Biorąc powyższe pod uwagę, grupę osób niepełnosprawnych w gminie Frombork należy zaliczyć do grup społecznych wymagających wsparcia. Działania wspierające powinny dotyczyć w głównej mierze uzupełnienia wykształcenia i wzmocnienia aktywności zawodowej tej grupy.

Na terenie Fromborka utworzono Punkt Poradniczy Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych, który prowadzi wiele działań wspierających środowisko niepełnosprawnych tj. szkolenia, pomoc w zakresie poszukiwania pracy, opiekę pedagogiczną i psychologiczną, doradztwo i konsultacje dla pracodawców, którzy zamierzają te osoby zatrudnić itp. Warsztaty Terapii zajęciowej organizowane są przez Caritas. Wszystkie te działania mają na celu większą aktywizację osób niepełnosprawnych oraz ułatwienie drogi do rynku pracy i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

³⁴ Powszechny Spis Ludności i Mieszkań Tabl.I.14. Obliczenia własne.

**Niepełnosprawni w gminie Frombork
wg wykształcenia i aktywności zawodowej w roku 2002**

Tabela nr 25.

wyszczególnienie		ogółem			mężczyźni			kobiety			
		miasto	wieś	razem	miasto	wieś	razem	miasto	Wieś	razem	
Wykształcenie	Wyższe	22	0	22	13	0	13	9	0	9	
	Średnie	84	14	98	44	8	52	40	6	46	
	w tym	zawodowe	49	10	59	29	6	35	20	4	24
		ogólnokształcące	25	#	27	13	#	14	12	#	13
	zasadnicze zawodowe	97	22	119	59	9	68	38	13	51	
	podstawowe ukończone	116	137	253	69	72	141	92	65	157	
	niepełne podstawowe	35	47	82	14	11	25	21	36	57	
Pracujący	46	20	66	27	13	40	19	7	26		
Bezrobotni	15	4	19	9	#	11	6	#	8		
bierni zawodowo	354	204	558	175	89	264	179	115	294		
ogółem osoby niepełnosprawne	416	228	644	212	104	316	204	124	328		

Źródło: Powszechny Spis Ludności i Mieszkań. Opracowanie własne.

2.11. Identyfikacja problemów

2.11.1. Sytuacja demograficzna i społeczna

- Liczba ludności w gminie Frombork w ostatnich latach nieznacznie zmniejszyła się. Struktura demograficzna nie jest aktualnie zła, jednak należy podjąć kroki zmierzające do jej utrzymania i zahamowania spadku ilości osób w wieku produkcyjnym.
- Zasadne jest podjęcie działań zmierzających do stworzenia silnych wiejskich ośrodków, które odciążąby miasto Frombork, a jednocześnie przybliżyłyby usługi dla ludności. Dzięki temu istniałaby szansa na zatrzymanie osób młodych we wsiach oddalonych od Fromborka, poprawę niekorzystnej struktury demograficznej i powstrzymanie spadku liczby ludności wsi.
- Niezbędne jest dalsze prowadzenie przez gminę inwestycji infrastrukturalnych, zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego i zdrowia ludności (wodociągi, kanalizacje, gospodarka odpadami stałymi, zapobieganie emisji substancji toksycznych do środowiska).
- Konieczna jest stymulowanie rozwoju budownictwa komunalnego i socjalnego. Podjęcie tych działań z pewnością oprócz problemów

- socjalno – bytowych, także wpłynie na obniżenie wskaźnika bezrobocia w gminie, stając się impulsem do dalszego rozwoju miasta i gminy.
- Modernizacji wymagają obiekty użyteczności publicznej.
 - Do grup wymagających wsparcia należą przede wszystkim osoby bezrobotne, bierne zawodowo i osoby niepełnosprawne. Bezrobocie jest również jedną z głównych przyczyn korzystania ze świadczeń opieki społecznej. Wspólnym problemem stanowiącym przeszkodę w uzyskaniu pracy, a przez to samodzielności i podniesienia własnej wartości, łączącym osoby bezrobotne i osoby niepełnosprawne jest niewystarczające wykształcenie lub niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do obecnych potrzeb pracodawców. Należy realizować projekty zmierzające do zmiany takiej sytuacji. Możliwe jest ich finansowanie w ramach projektów Europejskiego Funduszu Społecznego.
 - Konieczne i niezwykle pilne jest wprowadzenie systemu terapii i szkoleń dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną.
 - W rozwiązywanie problemów społecznych konieczne jest włączenie organizacji pozarządowych, które mogłyby przejąć wiele zadań nadmiernie obciążających gminę i nieprzynoszących pożądaných efektów.
 - Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do budowania społeczeństwa informatycznego, w tym celu konieczny jest rozwój infrastruktury do szerokopasmowego przesyłu danych.
 - System opieki zdrowotnej wymaga dostosowania do zmieniających się potrzeb społecznych.
 - Starzejące się społeczeństwo będzie wymagało organizowania instytucji pielęgnacyjnych, leczniczych, zakładów pobytu dziennego dla osób w wieku podeszłym.
 - Obiekty użyteczności publicznej wymagają dostosowania architektury do potrzeb osób niepełnosprawnych, termomodernizacji oraz poprawy estetyki.

III. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

3.1. Wprowadzenie

Gmina posiada szereg instrumentów organizacyjno - prawnych oraz motywujących, które mogą umożliwić lub zachęcić do pożądanego przez jej władze sposobu przekształcania zagospodarowania przestrzennego. Są to dokumenty prawne - jak plany miejscowe, które zawierają ustalenia warunków zagospodarowania i zabudowy, strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego itp.

Równoległe z tworzeniem szerokiej oferty promującej gminę i jej walory turystyczne, konieczna jest sukcesywna realizacja tych celów, które znajdują się w kompetencji władz gminnych. Najważniejszymi działaniami gminy, mającymi wpływ na rozwój gospodarczy, są: dbanie o jak najlepszy stan infrastruktury oraz zorganizowanie własnej działalności tak, aby stwarzała ona jak najkorzystniejsze warunki dla lokalnej przedsiębiorczości i inwestycji zewnętrznych. Na gminną infrastrukturę składają się przede wszystkim drogi gminne, system kanalizacji, system ciepłowniczy i energetyczny, placówki publiczne działające na rzecz edukacji i kultury, ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa publicznego. W unowocześnianiu infrastruktury gminnej jednym z bardziej przydatnych programów był Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR), który był jednym z siedmiu programów operacyjnych, realizujących Narodowy Plan Rozwoju/ Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004 - 2006 (NPR/CSF). Program ten rozwijał cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które były uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Obecnie w okresie budżetowym Unii Europejskiej na lata 2007 - 2013, dokumentem strategicznym określającym priorytety i kierunki wykorzystania funduszy unijnych jest Regionalny Program Operacyjny dla Warmii i Mazur na lata 2007 - 2013. Wszystkie działania współfinansowane ze środków strukturalnych Unii powinny odpowiadać kierunkom i celom rozwoju zawartym w tym dokumencie. Dlatego działania samorządu lokalnego, obok zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności, powinny przyczyniać się do realizacji celów określonych w dokumentach strategicznych wyższego rzędu. W Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Frombork uwzględniono zatem strategiczne cele Strategii Rozwoju Powiatu Braniewskiego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego dla Warmii i Mazur na lata 2007 - 2013.

Opis realizacji zadań w planie rozwoju lokalnego podzielono na dwa priorytety. Dotyczą one zagospodarowania w infrastrukturę techniczną obszaru gminy oraz zagospodarowania w infrastrukturę społeczną. Oba priorytety są zgodne z działaniami zawartymi w dokumentach wymienionych wyżej. Ułatwia to i zarazem pozwala na przedstawienie koncepcji finansowania przyjętych zadań inwestycyjnych. Czas realizacji podzielono na dwa etapy: lata 2004 - 2006 oraz lata 2007 - 2013. Jest to zgodne z przyjętymi w Unii Europejskiej okresami budżetowania.

Struktura każdego z opisanych działań zawiera sześć elementów: nazwę działania, cel działania - przedstawia co ma być rezultatem danego działania, uzasadnienie działania, zgodność działań z dokumentami strategii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. W tym punkcie zawarto również odniesienia do diagnozy stanu gminy.

Uczestnicy działania - za uczestników działania przyjęto organizacje oraz instytucje, które będą realizować dane działania. Źródło finansowania - jako podstawowe źródło finansowania działań przyjęto środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Uzupełnienie tych środków będą stanowiły inne środki finansowe pochodzące zarówno z budżetu gminy, organizacji społecznych oraz innych partnerów.

Priorytet I

POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA I INFRASTRUKTURALNEGO OBSZARU GMINY

1. Cel strategiczny nr 1

POPRAWA INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWO - KANALIZACYJNEJ

2. Nazwa działania nr 1.1:

Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków.

3. Cel działania:

Zwiększenie poziomu skanalizowania obszaru gminy. Poprawa poprzez rozbudowę systemu kanalizacyjnego warunków życia mieszkańców oraz stanu środowiska naturalnego.

4. Uzasadnienie działania:

Z uwagi na duże znaczenie infrastruktury kanalizacyjnej, zarówno dla gospodarki, jak i gospodarstw indywidualnych, należy dążyć do osiągnięcia jak najlepszego stanu w tym zakresie. Duże zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych (co zostało wskazane w Diagnozie Programu Rozwoju Lokalnego – punkt 2.5.2 - Ochrona środowiska) stanowi brak kanalizacji na terenach wiejskich przy szybko rozwijającym się zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Często zbiorniki bezodpływowe (tzw. szamba) traktowane są jako odstojniki lub osadniki ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi. Niedostosowane do oczyszczania stanowią często poważne źródło skażenia sanitarnego oraz, przy stosunkowo niewielkim jednostkowym zanieczyszczeniu fizykochemicznym, globalnie duży wpływ na wody gruntowe i małe cieki w zlewniach rzek. Rozwój infrastruktury – szczególnie w zakresie rozbudowy i poprawy jakości sieci kanalizacyjnej - w dłuższym okresie czasu decydował będzie o możliwościach rozwojowych gminy oraz jakości życia mieszkańców. Koszty budowy infrastruktury kanalizacyjnej znacznie przewyższając możliwości finansowe gminy. Koniecznym więc staje się skonstruowanie montażu finansowego łączącego środki własne z zewnętrznymi źródłami finansowania, spośród których niewątpliwie dominującą rolę odgrywać będą środki Unii Europejskiej. Przyspieszenie budowy sieci kanalizacji stanowi konieczny warunek poprawy stanu środowiska naturalnego oraz ochrony terenów przed degradacją. Uregulowana gospodarka ściekami stanowić będzie impuls do dalszego rozwoju gospodarczego gminy.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Czwarty cel strategiczny: *Rozwój rolnictwa proekologicznego*

Czwarty cel realizacyjny: *Realizacja programu skanalizowania gminy*

Siódmy cel realizacyjny: *Wspieranie na terenach wiejskich, nieprzewidzianych do skanalizowania, realizacji przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków*

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet pierwszy: *Ekologia*

Trzeci cel niezbędny: *Podjąć działania w kierunku ochrony cieków i zbiorników wodnych*

Priorytet trzeci: *Infrastruktura*

Pierwszy cel konieczny: *Rozwijać i modernizować sieć wodociągową i kanalizacyjną*

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Trzeci cel strategiczny: *Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania*

Czwarty cel operacyjny: *Prawidłowa gospodarka wodna i sprawny system infrastruktury technicznej przeciwpowodziowej i melioracyjnej*

Piąty cel operacyjny: *Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej*

5. d) Zgodność z Regionalnym Programem Operacyjnym

Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

Działanie 6.1 Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 1

POPRAWA INFRASTRUKTURY WODOCIĄGOWO - KANALIZACYJNEJ

2. Nazwa działania nr 1.2:

Budowa i modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody.

3. Cel działania:

Poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej decydującej o zdrowiu społeczności lokalnej oraz możliwościach rozwojowych gminy. Poprawa jakości dostarczanej wody i zabezpieczenie ujęć wody przed zanieczyszczeniami.

4. Uzasadnienie działania:

Realizacja tego celu powinna służyć zapewnieniu dostaw i dostępu do wody pitnej o wysokiej jakości dla wszystkich mieszkańców gminy, w ilościach zabezpieczających bieżące potrzeby oraz rozwój poszczególnych jednostek osadniczych. Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości gminy powinno zapewnić odpowiedni potencjał dla rozwoju funkcji gospodarczych w tych miejscowościach. W czasach współczesnych jednym z głównych zadań infrastruktury wodociągowej jest dostarczenie odpowiedniej pod względem ilościowym i jakościowym, wody dla lokalnej gospodarki (przemysłu). Gospodarka potrzebuje jej więcej niż mieszkańcy. Niedostateczna infrastruktura w zakresie wodociągów obniża atrakcyjność inwestycyjną gminy, wpływa na zmniejszenie rozwoju produktów i usług oraz wpływa na zwiększenie kosztów życia mieszkańców. Stan taki powoduje również odczuwalny niższy standard życia oraz jest poważną barierą w rozwoju turystyki i ograniczeniem możliwości podejmowania działalności gospodarczej.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork
Czwarty cel strategiczny: Rozwój rolnictwa proekologicznego
Czwarty cel realizacyjny: Realizacja programu skanalizowania gminy
Siódmy cel realizacyjny: Wspieranie na terenach wiejskich, nieprzewidzianych do skanalizowania, realizacji przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet pierwszy: *Ekologia*

Trzeci cel niezbędny: *Podjąć działania w kierunku ochrony cieków i zbiorników wodnych*

Priorytet trzeci: *Infrastruktura*

Pierwszy cel niezbędny: Rozwijać i modernizować sieć wodociagową i kanalizacyjną

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Trzeci cel strategiczny: *Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania*

Czwarty cel operacyjny: *Prawidłowa gospodarka wodna i sprawny system infrastruktury technicznej przeciwpowodziowej i melioracyjnej*

Piąty cel operacyjny: *Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej*

5. d) Zgodność z innymi programami

Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

Działanie 6.1 Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 2

POPRAWA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

2. Nazwa działanie nr 2.1:

Budowa i modernizacja dróg gminnych.

3. Cel działania:

Celem działania jest zwiększenie wewnętrznej spójności oraz zewnętrznej dostępności transportowej gminy.

4. Uzasadnienie działania:

Modernizacja infrastruktury drogowej znieśli jedną z największych barier hamujących dochodowe inwestycje, którym zły stan dróg uniemożliwia rozwój. Zatem niniejsze działanie jest skierowane na rozbudowę i modernizację sieci transportowych koniecznych do: rozwoju gospodarczego oraz społecznego poprzez m.in.: udostępnienie nowych i zwiększenie atrakcyjności już istniejących terenów inwestycyjnych, wzmocnienie w zakresie rozwoju zasobów ludzkich i polityki społecznej poprzez poprawę mobilności i warunków podróżowania oraz stworzenie nowych możliwości w zakresie zatrudnienia, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Modernizacja i poprawa jakości komunikacyjnej w powiecie zwiększy atrakcyjność terenów przeznaczonych pod inwestycje i spowoduje większe zainteresowanie podmiotów gospodarczych rozwojem i zatrudnianiem ludności w regionie. Jak stwierdzono w diagnozie Planu Rozwoju Lokalnego drogi wojewódzkie i powiatowe mają nawierzchnię twardą. Natomiast poprawy wymaga stan dróg gminnych, które w większości nie posiadają nawierzchni utwardzonej, a układ komunikacyjny miasta wymaga przebudowy.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Pięty cel strategiczny: Rozwój portu we Fromborku

Pięty cel realizacyjny: Zapewnienie powiązania drogowego portu z ulicami zewnętrznymi

Siódmy cel strategiczny: Przygotowanie miasta Fromborka do 700-lecia nadania praw miejskich i rocznicy 500-lecia przyjazdu Kopernika. Zapewnienie powiązania drogowego portu z ulicami zewnętrznymi

Szósty cel realizacyjny: Opracowanie programu modernizacji dróg i chodników w powiązaniu ze ścieżkami rowerowymi oraz jego wdrożenie

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet trzeci: Infrastruktura

Drugi cel niezbędny: Podjąć działania na rzecz poprawy stanu dróg na terenie powiatu

Pierwszy cel pierwszorzędny: Stworzyć warunki dla rozwoju infrastruktury leżącej w zadaniach własnych powiatu

Pierwszy cel drugorzędny: Podjąć działania na rzecz poprawy połączeń komunikacyjnych

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Trzeci cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania

Pierwszy cel operacyjny: Zwiększenie zewnętrznej dostępności transportowej oraz wewnętrznej spójności regionu

5. d) Zgodność z innymi programami

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013

Oś priorytetowa 5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 3

POPRAWA INFRASTRUKTURY W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA
ODPADAMI KOMUNALNYMI

2. Nazwa działania nr 3.1:

Wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami.

3. Cel działania:

Stworzenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów na poziomie gminy, obejmującego m.in. segregację odpadów. Poprawa walorów użytkowych i estetycznych środowiska naturalnego.

4. Uzasadnienie działania:

Problemy związane z utylizacją odpadów stałych w gminie wymagają pilnego rozwiązania. Wprowadzenie systemu zagospodarowania odpadów spowoduje zmniejszenie ilości i uciążliwości odpadów trafiających na gminne wysypisko śmieci. Umożliwi również odzyskiwanie i wtórne użycie przedmiotów, materiałów i energii. Pozwoli także zmienić styl konsumpcji i zachowań mieszkańców gminy na bardziej proekologiczny. Segregacja odpadów

komunalnych jest pierwszym elementem systemu gospodarki odpadami. Jak wskazuje diagnoza na terenie miasta i gminy Frombork nie prowadzi się segregacji odpadów. Należy stworzyć system segregacji i wyposażyć Zakład Utylizacji Odpadów w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę. Konieczne będzie również dostosowanie wspomnianego zakładu do wymagań UE. Poza tym należy dążyć, aby prywatne zakłady zajmujące się utylizacją śmieci były wyposażone w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę. Poprawa infrastruktury w zakresie gospodarowania odpadami stałymi przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego. Wpływ tego typu działań przyczyni się również do poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Siódmy cel strategiczny: Przygotowanie miasta Fromborka do 700-lecia nadania praw miejskich i rocznicy 500-lecia przyjazdu Kopernika. Zapewnienie powiązania drogowego portu z ulicami zewnętrznymi

Czwarty cel realizacyjny: Pełne wdrożenie systemu segregacji odpadów na obszarze całej gminy oraz likwidacja dzikich wysypisk

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet pierwszy: Ekologia

Pierwszy cel niezbędny: Podjąć działania w kierunku zwiększenia edukacji ekologicznej społeczeństwa

Pierwszy cel pierwszorzędny: Podjąć działania w kierunku selektywnej zbiórki odpadów i ich utylizacji

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Trzeci cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania

Piąty cel operacyjny: Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej

5. d) Zgodność z innymi programami

Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

Działanie 6.1 Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego),

związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 4

POPRAWA INFRASTRUKTURY W ZAKRESIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

2. Nazwa działania nr 4.1:

Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

3. Cel działania:

Modernizacja sieci energetycznej oraz wykorzystanie lokalnych źródeł energii. Stworzenie kompleksowego systemu pozyskiwania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.

4. Uzasadnienie działania:

Stworzenie dogodnych warunków do pozyskiwania oraz oszczędności energii, spowoduje poprawę jakości powietrza i zdrowia mieszkańców. Właściwa i nowoczesna gospodarka energetyczna powinna stanowić podbudowę procesów gospodarczych na obszarze gminy. Choć, jak wskazuje diagnoza Programu Rozwoju Lokalnego na terenie miasta i gminy Frombork, nie występują w dużej skali zagrożenia ochrony powietrza, to jednak ze szczególną troską należy dbać o jego jakość, traktując ten czynnik jako podstawę osiągnięcia przewagi konkurencyjnej regionu w porównaniu z innymi regionami Polski. Budowa nowoczesnych oraz oszczędnych urządzeń do przesyłu energii jest jednym z elementów dbania o taki stan rzeczy.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork
Czwarty cel strategiczny: Rozwój rolnictwa proekologicznego
Piąty cel realizacyjny: Wspieranie na terenach wiejskich różnych form energetyki niekonwencjonalnej

Szósty cel realizacyjny: Wspieranie na terenach miasta i gminy różnych form energetyki o niskim poziomie emisji toksycznych spalin

5. b) Zgodność ze Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet pierwszy: Ekologia

Drugi cel niezbędny: Stworzyć Powiatowy Program Ochrony Środowiska

Trzeci cel drugorzędny: Rozwijać gospodarkę opartą na walorach czystego środowiska

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Trzeci cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania

Szósty cel operacyjny: Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii

5. d) Zgodność z innymi programami

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013

Oś priorytetowa 6. Środowisko przyrodnicze

Działanie 6.2 Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami i zniszczeniami

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 5 KOMPLEKSOWE UZBROJENIE TERENU POD INWESTYCJE

2. Nazwa działania nr 5.1:

Kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczonego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

3. Cel działania:

Umożliwienie inwestorom zewnętrznym oraz lokalnym przedsiębiorcom inwestowania na terenach przeznaczonych w Studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin do rozwoju przemysłu lub usług poprzez uzbrojenie je we wszystkie niezbędne elementy infrastruktury.

4. Uzasadnienie działania:

Doprowadzenie do uzbrojenia terenów ma doprowadzić do zwiększenia aktywności gospodarczej. Nowo powstałe podmioty powinny przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia szczególnie na obszarach wiejskich. Jest to niezmiernie ważne, bowiem znaczne obszary gminy zagrożone są zjawiskami trwałej marginalizacji ekonomicznej. Ich przejawem jest utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, niski poziom wykształcenia ludności, niskie dochody ludności, duży udział przychodów ze źródeł socjalnych oraz niski poziom inwestycji. Skutkuje to tym, iż podstawowe potrzeby infrastrukturalne na tych obszarach nie są zaspokajane w odpowiednim stopniu.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Szósty cel strategiczny: Tworzenie warunków dla różnorodnych form przedsiębiorczości na terenie miasta i gminy

Pierwszy cel realizacyjny: Zabezpieczenie warunków formalno - prawnych na promocję terenów przeznaczonych pod inwestowanie

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet drugi: Gospodarka

Pierwszy cel niezbędny: Lepiej wykorzystać istniejący potencjał społeczny i gospodarczy

Trzeci cel pierwszorzędny: Stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa

Priorytet trzeci: Infrastruktura

Trzeci cel niezbędny: Przygotowanie terenów pod inwestycje

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Pierwszy cel strategiczny: Wspieranie przedsiębiorczości

Drugi cel operacyjny: Duża liczba inwestorów krajowych i zagranicznych

Trzeci cel strategiczny: Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania

Drugi cel operacyjny: Restrukturyzacja i rozwój obszarów miejskich tworzących warunki dla nowych działalności

5. d) Zgodność celami RPO

Oś priorytetowa 1. Przedsiębiorczość

Działanie Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

Priorytet II

POPRAWA ZAGOSPODAROWANIA W INFRASTRUKTURĘ SPOŁECZNĄ OBSZARU GMINY

1. Cel strategiczny nr 6 POPRAWA INFRASTRUKTURY OŚWIATOWEJ

2. Nazwa działania nr 6.1:

Budowa i modernizacja gminnej bazy edukacyjnej.

3. Cel działania:

Sprawny system edukacji wyposażony w nowoczesną infrastrukturę

4. Uzasadnienie działania:

Ubożeniu społeczeństwa najczęściej towarzyszy zmniejszanie nakładów na infrastrukturę społeczną. Doprowadzić to może do dekapitalizacji bazy szkolnej, obiektów sportowych, trudności w podnoszeniu poziomu edukacji społeczeństwa, pogorszenia stanu zdrowotności, w tym dzieci i młodzieży oraz wzrost patologii społecznych. Ważnym zadaniem szkoły (oprócz głównej edukacyjnej funkcji) staje się wieloaspektowa profilaktyka zjawisk patologicznych (obejmujących stan zdrowia uczniów, dojrzałość psychiczną, itp.). Ich rozpoznawanie i powstrzymywanie w środowisku szkolnym, staje się niezbędnym uzupełnieniem oferty edukacyjnej. W tym celu powinno się rozwijać – w miarę możliwości finansowych – formy pozaszkolnej działalności oświatowo - wychowawczej, zarówno rozwijającej indywidualne potrzeby i zainteresowania uczniów, jak również organizującej czas wolny młodzieży (sport, rekreacja, turystyka).

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet piąty: Społeczność

Pierwszy cel niezbędny: Podjąć działania w kierunku właściwego funkcjonowania oświaty i edukacji

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Drugi cel strategiczny: Sprawny system edukacji dostosowany do potrzeb gospodarki regionu, sprzyjający rozwojowi zasobów ludzkich

Trzeci cel operacyjny: Zwiększenie dostępności do szkół

5. d) Zgodność z innymi programami

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013
Oś priorytetowa 3. Infrastruktura społeczna
Działanie 3.1 Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. szkoły, spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 7

MODERNIZACJA ZAPLECZA KULTURALNO - ROZRYWKOWEGO

2. Nazwa działania nr 7.1:

Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalno - rozrywkowej.

3. Cel działania:

Rozwój aktywności kulturalno - rekreacyjnej w gminie

4. Uzasadnienie działania:

Ważnym zadaniem gminy jest dbanie o rozwój kulturalno - rozrywkowy mieszkańców. W tym celu gmina powinna posiadać odpowiednią infrastrukturę kulturalną (domy kultury, świetlice, itp.). Poza tym oferta kulturalno - rozrywkowa stanowi uzupełnienie systemu edukacyjnego. Organizowanie czasu wolnego mieszkańcom gminy (w tym zwłaszcza młodzieży) staje się wieloaspektową profilaktyką zjawisk patologicznych (obejmujących stan zdrowia uczniów, dojrzałość psychiczną, itp.). Poza tym działalność tego typu prowadzi do zwiększenia zainteresowania potencjalnych inwestorów lokalnych i zewnętrznych tworzeniem i rozwijaniem przedsięwzięć gospodarczych oraz zachęca do osiedlania się na terenach gminy.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Pierwszy cel strategiczny: Rozwój edukacji i kultury

Drugi cel realizacyjny: Rozbudowa infrastruktury kulturalnej

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet piąty: Społeczność

Pierwszy cel niezbędny: Podjąć działania w kierunku właściwego funkcjonowania oświaty i edukacji

Trzeci cel pierwszorzędny: Stworzyć warunki do wykorzystania różnorodności kulturowej dla rozwoju powiatu

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Ósmy cel strategiczny: Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu istotnym czynnikiem rozwoju społeczno - gospodarczego

Pierwszy cel operacyjny: Dobry stan zabytków i muzeów

Drugi cel operacyjny: Szeroka oferta kulturalna

5. d) Zgodność z innymi programami

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013

Oś priorytetowa 4 Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast

Działanie 4.2 Rewitalizacja miast

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. szkoły, spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

1. Cel strategiczny nr 8
BUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ
ROZWOJOWI TURYSTYKI

2. Nazwa działanie nr 8.1:

Budowa i modernizacja gminnej bazy turystycznej.

3. Cel działania:

Ukształtowanie wizerunku gminy jako obszaru atrakcyjnego turystycznie

4. Uzasadnienie działania:

Wspomaganie wzrostu atrakcyjności gminy jako obszaru zamieszkania, rozwoju urozmaiconych form wypoczynku turystycznego, działania polegające na wydłużeniu sezonu turystycznego, m.in. przez wykorzystanie rzeźby terenu do tworzenia ścieżek rowerowych, torów saneczkowych, urządzenie plaży, parkingów, miejsc postojowych dla turystów itp., może przynieść gminie wymierne efekty finansowe. Turystyka bardzo często stanowi jedną z ważniejszych gałęzi gospodarek lokalnych. Ze względu na bogactwo dziedzictwa i atrakcyjność turystyczną regionu wszelkie inwestycje poczynione w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy są wręcz niezbędne. Jak wskazuje diagnoza Programu Rozwoju Regionalnego przede wszystkim należy zadbać o wzbogacenie oferty turystycznej, uatrakcyjnić spędzanie czasu, zidentyfikować i wykreować charakterystyczne produkty turystyczne.

5. Powiązanie działania z innymi programami:

5. a) Zgodność ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Frombork

Trzeci cel strategiczny: Rozwój turystyki

Drugi cel realizacyjny: Promowanie miasta i jego dziedzictwa kulturowego

Czwarty cel realizacyjny: Wspieranie inicjatywy mieszkańców i inwestorów w zakresie turystyki

5. b) Zgodność ze Strategią Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Braniewskiego

Priorytet drugi: Gospodarka

Trzeci cel pierwszorzędny: Stworzyć warunki dla rozwoju różnych form turystyki

5. c) Zgodność ze strategią województwa

Piąty cel strategiczny: Turystyka wiodącą dziedziną gospodarki Warmii i Mazur

Pierwszy cel operacyjny: Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu

Drugi cel operacyjny: Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce

5. d) Zgodność z innymi programami

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007 - 2013

Oś priorytetowa 2 Turystyka

Działanie 2.1. Wzrost potencjału turystycznego

6. Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

Gmina lub działające w jej imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem ww. jednostek samorządu terytorialnego), związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, inne jednostki publiczne.

IV. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.

4.1. System monitorowania planu rozwoju lokalnego.

Wdrażanie każdego planu rozwoju wymaga prowadzenia ciągłego monitoringu w zakresie osiągania postawionych celów. Zaniechanie kontroli realizacji planu może skutkować spadkiem skuteczności i efektywności procesu wdrażania.

PRL gminy miejsko - wiejskiej Frombork będzie monitorowany przez powołany do tego celu przez Burmistrza Miasta i Gminy Frombork Zespół ds. Ewaluacji i Monitoringu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Frombork, którego pracę koordynował będzie Pełnomocnik ds. Strategii.

4.2. Sposoby oceny planu rozwoju lokalnego.

Ocena PRL będzie odbywać się systematycznie na posiedzeniach Zespołu ds. Ewaluacji i Monitoringu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Frombork, który przedstawiać będzie informacje radzie. Zespół ten dwa razy do roku będzie dokonywał oceny realizacji planu i przedstawiał wyniki radzie. Podstawą oceny planu będą zestawy mierników przyjęte przez Zespół. Zestaw mierników będzie pozwalał na zweryfikowanie, czy dane zadanie zostało wykonane w założonym terminie. Osiągnięcie w założonym terminie przyjętych mierników oznaczać będzie osiągnięcie wyznaczonych zadań, a te z kolei oznaczać będą osiągnięcie przyjętych działań i celów.

4.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Warunkiem sprawnego działania PRL jest stworzenie możliwości udziału wszystkich partnerów społecznych w jego realizacji. Wiąże się to ściśle z wykorzystaniem potencjału organizacji pozarządowych i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników; optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw; innowacyjność proponowanych rozwiązań, wyrażająca się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym; istnienie grupy lokalnych liderów.

Punktem wyjścia opracowania systemu włączenia partnerów społecznych na rzecz realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Frombork było powołanie grupy roboczej (komitet techniczny), która miała za zadanie opracowanie dokumentu końcowego. Grupa ta powołana została przez Burmistrza Fromborka. Do zadań komitetu technicznego należy czuwanie nad przestrzeganiem spójności każdego projektu w odniesieniu do kierunków strategicznych i przyjętego planu działań; śledzenie realizacji i ocenianie każdego etapu wdrażania przyjętego planu działań; proponowanie rocznych programów działań; wnioskowanie o zmiany w bieżącym funkcjonowaniu Planu, udzielanie aprobaty dla nowych działań podejmowanych w ramach rozwoju lokalnego, przedstawianie Radzie Gminy zmian w działaniach podejmowanych w ramach Planu oraz przedkładanie planów nowych działań.

4.4. Public Relations planu rozwoju lokalnego.

PRL posiada duże znaczenie dla mieszkańców gminy Frombork. Dlatego też proces jego wdrażania i realizacji powinien być procesem publicznym. Szeroka akcja informacyjna jest jednym z podstawowych gwarantów jego skutecznego wdrażania.

Public relations (PR) określa się jako planowane i ciągłe wysiłki mające na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją a społeczeństwem. Działania gminy w zakresie PR są prezentowaniem całej działalności gminy związanej z wdrażaniem PRL i wszystkich jego funkcji w procesie zaspokajania potrzeb społecznych. Jest to koncepcja zmniejszania dystansu w stosunkach między władzami gminy a mieszkańcami.

Działalność PR obejmuje: stosunki z mediami; wspieranie wprowadzania nowych inwestycji; budowanie image całej gminy, by sprzyjać jej inwestycjom, komunikacji z gminą, lobbying, doradztwo.

Zadania PR dla PRL są różne w zależności od grup, do których są skierowane. Polegają one na:

- w stosunku do pracowników Urzędu Miasta i Gminy we Fromborku: kreowanie postaw zadowolenia z pracy, gminy i realizowanych zadań;
- w stosunku do mieszkańców: upowszechnianiu informacji o perspektywach działania gminy, zmianach w zarządzaniu, koniecznych nakładach finansowych; informowanie o celach i perspektywach gminy, o jej akcjach na rzecz najbliższego otoczenia.